МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРИШ, ВЕШАГIХКЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ — арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областной Грозненски городской комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

39 (2664) | КIиранди, 13 май, 1962 шу. | Мах 2 кеп.

КЕРДАЧА ДЕКХАРАШКА ХЬЕЖЖА ЧIОАГIЪЕ IИЛМА-АТЕИСТИЧЕСКИ ПРОПАГАНДА

Парте XXII съездо белгалдаь, вай мехка коммунистически общество хьалъяра керттера экономически декхар коммунизма материально-технически база хьаяр да. Из хьаеча хана кхоачашде дезаш да социалистически общественни отношенеш коммунистически отношенешка ялара, коммунистически общества керда саг хьалкхевара декхараш а.

ХIаьта керда саг хьалкхевара декхар кхоачашдара боккха лоархIам болаш да, эггара зуламера дараш дынах юхедисараш а долаш, къаьнача замах юхедиса деррига во гIулакхаш нахах дIадахар.

Вай мехка дуккха дукхагIа бола баха нах атеисташ бале а советски нахах дикка доккха дакъа да хIанз а дына гIулакхаш леладеш, цун Iоткъама къалхара даланза.

Шерра коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъа карагIдувлача дикача гIулакхаша мадарра гучадоаккх дына хьехамаш харц хилар. Дыно хьалха доахараш цхьаккха а бакъдоацилга кхета а деш, дуккхача шерашка дына гIулакхаш леладаьча, даьлах тешаш хиннача дуккхача наха уж харц а деш, бокъонца дола вахар венначул тIехьагIа хургда яхар а доацаш, вайна бIаргагуш дар долга цар кхетадеш хиларо цIаькха а хьахьокх ды халкъа опиум хилар.

КПСС XXII съезда решенеш тIа йоккха моттиг дIалоац Iилма-атеистически пропаганда тоаяра хьакъехьарча дешаша, хIаьта из пропаганда хадданза лелаянза яргйоацаш хилар белгал а доаккх.

Белгалде доагIаш да съезд хинначул тIехьагIа дикка шерагIа йоаржаяь Iилма-атеистически пропаганда вай республике лелаеш хилар. Цу даькъе боккха болх бу Ведана а Советски а районашка, дикка дикагIа тоабаьб цига Iилма-атеистически темах йола лекцеш ешара болх.

Iилма-атеистически пропаганда тIехь-тIехьагIа партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей, культпросветучрежденей — ерригача общественноста гIулакх а хинна дIаотташ латт.

Дуккха дукхагIа бола баха нах чIоагIа раьза болаш а цар могадеш а да дукха ха йоаццаш «Грозненский рабочий» яхача газета тIа даьнна, цул тIехьагIа республикерча кхыча газеташа а кепа теха дола нохчийи гIалгIайи интеллигенце викалий «Ды — халкъа опиум» яха гуччахьара письмо. Из письмо арадаьнначул тIехьагIа дукха письмош ух редакцешка тайп-тайпарча участкашка балхаш деча нахагара. (Царех цхьадараш оаха кепа тох тахан а). Цар массане а бакъду ды — бокъонца вола къахьегаш болча наьха моастагIа хилар, хIанз сийрда вахар дуллаш боахкача советски наха духьалара йоккхагIа ярех новкъарле из хилар. Цу дерриганеша хьахьокх ды, цун тайп-тайпара «законаш» а тIехьа, бахаш болча наха кIордабаьлга, дынца дувзаденна хIама цхьаккха а бакъ ца хилар цар кхетадеш долга.

Цхьабакъда, дицдалийта йиш яц къахьегамхошта Iилма-атеистически кхетам балара даькъе хIанз а нийслуш дола цхьадола кхоачамбоацараш. Цхьайолча районашка система йоацаш, цхьан планах йоацаш, теоретически лохача боараме лелаю Iилма-атеистически пропаганда. Ешаш йола лекцеши докладаши духхьал дынах тешаш болча наха лаьрхIа кийчъяц, хIаьта нохчийи гIалгIайи меттала геттара кIезига а еш уж. Цхьаболча кулгалдеча болхлоша боаггIача бесса къовсам лоаттабац дына гIулакхашта духьал. КПСС Шаьла райкомо районе бе безача атеистически балха йоккха план оттаяьй, лекцеши докладаши еша еза нах белгалбаьб. Бакъда, наха юкъера Iилма-атеистически болх геттара эсала лел, кIезига еш цу тематиках лекцеш, докладаш, хIаьта цу балха кхыйолча формаех-м вIалла пайда а эцац.

Эггара доккхагIа дола кхоачамбоацар лархIа деза Iилма-атеистически пропаганда нах баххача моттигашка эсала лелаеш хилар, къаьстта а производстве болх беш боацараштa юкъе (цIен-ноаной, боккхий нах, кхыбараш). Дынах тешаш болча наха юкъе кхетама болх беча хана ха деза царех дукхагIа бараш цIена къахьегаш бола советски нах хилар. Цхьабакъда, цхьацадолча бахьанашца дына Iоткъама кара бахаб уж.

Къаьстта белгалде доагIа дынах тешаш бараша кагирхойи бераши шоашта юкъеувзаш хилар. Цудухьа вай кагирхошта атеистически кхетам балара гIулакх ледара леладе йиш яц. Цхьабакъда, дукха кхоачамбоацараш да цу хьакъехьа республикерча школашка, специальни дешара заведенешка. Iилма-атеистически пропаганда дешархошта юкъе вIалла лелаяц, е тесса лелаю. Цунца мара дашха йиш яц дукха ха йоаццаш бусалба наьха мархаш даьстача денощка юрташкарча школашка дешаш бола нохчашхеи гIалгIашхеи бола дуккха дешархой, пединститута студенташ занятешка ца боагIаш бисар.

КПСС XXII съезда решенеша йоккхий торонаш лу уж декхараш кхоачашде. Парте керда Программа — дына идеологена духьал лоаттабеча къовсаме низ бола средство я, хIаьта цу тIа шерра белгалдаь дола коммунизм хьалъерий моральни кодекс боккха низ бола герз да. Цу исторически документаша дIадехарашка хьежжа чIоагIъе еза Iилма-атеистически пропаганда.

ХIанзарча хьалашка вай республике боккха лоархIам болча цу прапагандана юкъеоза беза дуккха нах — Iилмахой, хьехархой, лораш, юртбоахама специалисташ, хьалха латта болхлой, колхозхой. Харцде йиш йоаца Iилма карагIдийнна хIамаш духьал а увттадеш бокъонца гучадаха деза дын овлаш, цун зуламера гIулакхаш. Культпросветучрежденеша шоай торонех бизза пайда а эцаш шерра боаржабе беза Iилма-атеистически болх, кино, радио, кепа йоазув тIадерзаде деза наха юкъера атеистически болх чIоагIбара.

Боккха лоархIам болаш да ешаш йола лекцеш, докладаш нохчийи гIалгIайи меттала ешаш хилар. Цу гIулакха терко е декхарийла я партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Масса хана дага лоаттаде деза керда саг хьалкхевара декхар кхоачашдеча хана дика вIаштIехьъяьккха Iилма-атеистически пропаганда боккха лоархIам болаш хилар.

ХIара лектор, пропагандист, агитатор декхарийла ва атеисташта хьалха а латташ хадданза дына гIулакхашта духьал, уж леладерашта духьал боккха къовсам лоаттабе.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Къахьегамхой дезача цIейна — 1-ча Майна хьалхарча вахте а этта, укх шера хьинаре къахьийгад Грозненски нефтемаслозавода коллективо. Биъ бетта продукци яккхара план кхо ди хьалха кхоачаш а яь, планал совгIа эзараш тоннаш сийрда продукци елар цо Даьхенна.

Пхе бетта план толамца кхоачашъяра заводе йоаржаяьча социалистически яхье хьалха латт нов. Гилядова кулгалдеча парафин доаккхача установка технологаш. Май бетта цхьайтта дийнахьара план 122 процент кхоачашъяьй цар.

Къаьстта дика къахьегаш ба цу установка боккхагIа бола оператораш А. Володин, В. Косолапов, оператораш М. Низовский, П. Озеров, иштта кхыбараш а. Сменах йола заданеш массаза а тIехкхоачашъеш хьабоагIа уж.

Т. МАГОМЕДОВ.

Дика хоамаш

Боккха толам

Дика къахьийгад укх шера «Сунжанефть» нефтепромыслови управлене коллективо. Мехкдаьттеи гази яккхара йола биъ бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь республике хьалхара моттиг яьккхай сунженски мехкдаьттахоша. Уж толамаш дахарах РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи дIа-юха тела ЦIе байракх елар царна.

ДIабахача биъ бетта планал совгIа дуккха а тоннаш мехкдаьттеи 200 эзар кубометр гази яьккхар мехкдаьтта доаккхараша. Соахка цу хана даьккхачул 7 процент дукхагIа мехкдаьттеи 3 процент дуккхагIа гази яьккхар цар. Къаьстта дика къахьийгад мехкдаьтта доаккхараша Б. Нечаева, Н. Задорожне, И. Кодзоева, иштта кхыбараша.

ДIахо а дукхагIеи дарегIеи мехкдаьтта а газ а яккхара чIоаггIа къовсам лоаттабу управлене ерригача коллективо.

Хьувкъаргья хьажкIаш

Укх шера ше лелаеча 200 гектарах хIаране тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца лаьрхIад Шаьла района «Джалка» яхача совхоза шоллагIча отделене В. Юнусов керте латтача комсомольско-кагирхой звенос. Из декхар кхоачашдара чIоагIа оарцагIбаьннаб звено членаш. Лоаццача ханеи дикеи дIайийра цар хьажкIаш бокъонца тоадаьча лаьтта. Уж балхаш деш дика къахьегарца белгалбаьлар звено членаш А. Ханаев, А. Бачаев, иштта кхыбараш.

ХIа аьнна хьажкIаш дIайийна боаллаше а уж хьатIаялалехьа макхаш даьхар дерригача кхай тIа. ХIаьта хIанз хьажкIашта культиваци еш я звено. Квадраташ нийса я. Кха оасарах цIена да. Бокъонца кийчъяьй звено членаша укх аьхки хьажкIашта гIулакх дара шоашта мел эшаргйола техника.

Гуш да шоай декхар бокъонца кхоачашде звено членаш лаьрхIа болга.

М. ЭЛЬМУРЗИЕВ.

10 денна план — 118 процент

Укх шера 4 бетта кийча продукци арахецара план 114 процент кхоачашйир Грознерча мехкдаьтта чакхдоахача завода № 5 йолча цеха коллективо. Планал совгIа бIаьш тоннаш кокс а боаккхаш установкашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар нов. Черноброва кулгалдеча 6-7 установка технологаша.

Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабеча цу установка коллективо кхы а дикагIа къахьег укх деношка. Май бетта хьалхарча 10 дийнахьа йола план 118 процент кхоачашъяьй.

Пхе бетта план ханал хьалха кхоачашъяра хьалхле лелаю нов. Ботвинов керте латтача цу установка котельщиккий бригадо. Сменах йола задани 120—125 процент кхоачашъю цо.

М. БОТОВ.

БIАЬСТАН КУЛЬТУРАШ ДIАЕР

10-ча мае республика колхозашкеи совхозашкеи (план кхоачашъяра проценташ).

Районашта юкъера управленеши цар район аши	Еррига а бIаьстан культураш	ХьажкIаш	Баьца дaараш
Грозненски	**89**	**78**	**61**
Ачхой-Мартана	65	53	73
Грозненски	103	93	63
Советски	96	103	40
Урус-Мартана	70	62	46
Гудермесски	**79**	**75**	**62**
Ведана	74	85	—
Гудермесски	83	78	39
Курчалой	87	78	23
Ножай-Юрта	60	60	27
Шаьла	80	75	95
Наурски	**117**	**126**	**67**
Надтеречни	93	104	12
Наурски	179	кхозза дукхагIа	82
Шелковской	105	84	77
Сунженски	**83**	**65**	**77**
г. МагIалбик	79	73	16
Наьсарен	48	31	60
Первомайски	138	84	—
Сунженски	112	96	86
Совнархоза совхозаш	**95**	**85**	**78**

157186 гектар бIаьстан культураш дIайийнай республика совхозашкеи колхозашкеи. Цу тайпара план 90 процент кхоачашъяьй. Культураш дIахо а ювш латт.

89973 гектара тIа дIайийнай хьажкIаш. Уж соахка укх хана йийнарел 20 эзар гектар дукхагIа я. Ерригача республика план 81 процент кхоачашъяьй. Кхы тIа а мамогга дIаювш латт хьажкIаш. Цхьабакъда, цхьадолча боахамаша хIанз а эшаш бола сухал бац, цхьайолча моттигашка квадраташ нийса яраи фу бокъонца дIадераи де мел дезар дац. Къаьстта тIехьайисай Ачхой-Мартана район. Болх дикагIа, сихагIа бе беза ачхоймартановцаша!

4245 гектар шекара свекла йийний доакъарийна. Из соахка укх хана йийначул кхозза дукхагIа я. Фабрика эша шекара свекла дIаера план йизза кхоачашъяьй республика.

Шекара свеклаи хьажкIаши дIайийнача кхашка уж тIайоалаш латт. ДIайийнача культурашта гIулакх де болабеннаб механизатораш. Из Iалаьмате боккха лоархIам бола болх бе-башха боацаш лелабе йиш яц. Цу балха сагато ца яро, из мела лелабаро хьувкъама доккха зе дергда.

Оасар цIендаь дIадаккхар, лаьттанцара тIоадал лораяр, хьажкIашта, свеклана, кхыча культурашта дикагIа дола хьалаш Iалашдар — из хIанз керттердар.

Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъярах

1962-ча шера хьалхарча ах шера план (10 май тIаккхоаччаш) кхоачашъярах йола
СВОДКА

(проценташ)

Межрайуправленеши цар районаши	дулх	шура	фуаш	тха
Гудермесски управлени	48	48	44	29
Курчалой	97	54	62	45
Ножай-Юрт	50	34	85	29
Ведана	47	27	100,6	18
Гудермесски	39	53	38	44
Шаьла	37	49	26	11
Сунженски управлени	46	59	75	7
Первомайски	62	50	55	10
Наьсарен	48	64	91	22
Сунженски	45	59	80	5
МагIалбик	45	60	46	8
Грозненски управлени	34	47	54	7
Советски	51	33	98	15
Ачхой-Мартана	49	51	76	5
Урус-Мартана	41	36	47	27
Грозненски	28	51	51	5
Наурски управлени	34	57	64	6
Надтеречни	53	59	108	1
Шелковской	31	63	67	6
Наурски	28	50	54	6
г. Грозный	64	43	—	—

☆ ☆ ☆

Паччахьалкхенга дулх дохкара план ерригача республике гIолла 1962-ча шера 10-ча мая кхаччалца кхоачашъяьй 39 процент, шура — 53 процент, фуаш — 63 процент. ЧIоагIа тIехьадисад дулхи шуреи дохкара гIулакх. Хьайбаш леладерашта хьалхашка латтача декхарех керттерадар да паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара йола ах шера план кхоачашъяра деррига низаш оарцагIдоахилга.

Паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара еррига торонаш нийса оарцагIа а йоахаш сийленца кхоачашду шоаш тIаийца социалистически декхараш республикерча дуккхача боахамаша. Цу гIулакха хьокхамаш тел Сунженски, Курчалой, иштта кхыча районашкарча боахамаша. Паччахьалкхенга дулх дохкара йола ах шера план кхоачашъяь йоалаш латт Курчалой район. Цул совгIа соахка цу ханаца нийсдича 1,7-зза дукхагIа дохк дулх.

Цхьабакъда, республике кIезига яц паччахьалкхенга дулх дохкара гIулакх во оттадаь колхозаши совхозаши. Паччахьалкхенга укх ах шера дохка дезача дерригача дулхах 25 процент кхоачача Грозненски района боахамаша 28 процент мара кхоачашъяьяц план, хIаьта соахкарчул а кIезигагIа дехкад из. Дулх дохкара гIулакх во оттадаьд Шалински, Наурски, кхы цхьайолча районашка а.

Колхозашкеи совхозашкеи во вIаштIехьдаьккхад чуоттаяь хьакхарч кхоабилга. Соахкарчул кIезигагIа я хIанзалца чуоттаяь кхаьба хьакхарч, хIаьта царех хIаране дозал а кIезигагIа да. Боахамашка лазараш а хулаш дукха доахан дов. ЧIоаггIа къовсам лоаттабе беза уж ца дойтара, дикагIа кхаба деза. ТIаккха мара вIаштIехьдаргдац дулх дукхагIа даккха а паччахьалкхенга дохка а.

Укх тIеххьарча хана кIезиг дукха тоаденнад республикерча колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга шура йохкара гIулакх. Шура йохкара болх дикагIа лел Сунженски производственно-территориальни управлене боахамашка. Соахка укх ханаца нийсдича шура 8 процент дукхагIа яьккхай цу зоне.

Бакъда, шура йоаккхилга во лел Грозненски производственно-территориальни управлене колхозашкеи совхозашкеи. Хьалхарча ах шера йола шура йохкара план 47 процент мара кхоачашъяьяц цар. Из юкъера лаьрхIача ерригача республике кхоачашъяьчул а кIезигагIа хул. Соахкарчул 10 процент кIезигагIа йоаккх шура цу зоне. Шура йохкара къаьстта чIоагIа тIехьаюс Советски, Урус-Мартана, Ведана, Ножай-Юрта районашкара колхозаши совхозаши. Цунна керттера бахьан да доахан дикача фух ца хилар. Укх шера 4 бетта республике гIолла юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара яьккха шура соахка цу ханарчул 57 килограмм кIезигагIа я, хIаьта Грозненскии Урус-Мартанеи районий боахамашка — 104 килограмм, Гудермесски района боахамашка — 121 килограмм.

Из дIахо ла йиш йолаш гIулакх дац. Колхозашкеи совхозашкеи еррига торонаш йолаш я шура дукхагIа яккхара.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪО ХАРЦБУ АТОМНИ ТIОМ ХЬАЛХЬЕБЕРАШ

Лаьттан массе континенташ тIа Iалаьмате чIоагIа эгIазали дорхои хьайнай американски бIихоша хьувзадеча кердача провокационни гIулакхашта духьал. Дерригача адамашца цхьана американски ядерни тохкамашта духьал да Советски Союза халкъаш а. Берригача вай мехка гIолла чакхъювлаш латт болхлой, колхозхой, гIулакхерча наьха, Iилмахой, культура деятелий, деша багIача кагирхой митингаши собранеши.

— Массане а деррига а герз дIадаккхара хьакъехьа Женеве переговораш еча деношка американски правительства дIадоладир термоядерни герзашта тохкамаш делга, — аьлар Ашхабадерча тепловозоремонтни завода болхлойи гIулакхерча наьхеи митинге цеха мастер волча Кара Аннаева. — Адамашта духьал даьча цу зуламца США правительствас бакъдир лаьттан тIа чIоагIа машар оттабе безам боацаш ше хилар, цо дохаду ядерни герзаш ца мегийтара хьакъехьа соглашени елга. Сий дайнад американски тIема провокаторий!

— Станкаш-автоматаш еш йолча М. Горьке цIерахча Киевски заводерча коммунистически къахьегама бригадана керте латтача Н. А. Стрелковске аьлар митинге:

— Багах дIаала ца могаш, селла чIоагIа эгIаздигад вай атмосфере атомни лелхамаш делга США правительствас юха а дIадоладаро. Шоашта тIакхоачаш цхьаккха бекхам а боацаш, американски тIом хьалхьеберашка шоай бIеха гIулакхаш леладе торо хинна ханаш дIаяьннай. Дунен халкъаша цIаккха а мегийтаргдац царна, дукхха миллионаш болча наьха унахцIенонна а вахара духьал даьха цар леладу зуламе гIулакхаш.

Американски империалисташа ядерни герзашта тохкамаш делга юха а дIадоладара духьал дуккха нах юкъе а болаш йоккха митинг хилар Усть-Каменогорски свинцово-цинкови комбинате.

— Вай машара металл хьаеш да, — цу митинге хьалха тIем тIа хиннача, Слава яха орден йолча болхлочо А. Мирошниченко. — Вай хоадам боллаш хьадех: атмосфера бIехъеш а дунен халкъашта юкъера гIулакхаш кхохкадеш а дола ядерни герзашта тохкамаш делга сацийта!

ЧIоагIа дорха дар Вильнюсерча электросчетчикий завода болхлойи гIулакхерча наьхеи коллектива собране точномеханически цеха сборщица А. Кубилене даь къамаьл.

— Американски бIихоша дунен машара духьал цIаькха а провокаци яьй. Цо кхы цIаькха а хьахьекхад машар хьаштда шоашта, яхаш, империалисташа дувца хабараш харц долга. Оаха, литовски кхалнаха, чIоаггIа дIакхайкаду тIом хьалхьебераша леладеча кердача зуламерча гIулакхашта тхоаш духьал хилар.

Ядерни лелхамаш Iалаьмате чIоагIа кхерам болаш гIулакх хилар кертагIа доах советски Iилмахоша. Пентагона инаралашкара цар хьадех Рождества острова тIа атомнии водороднии герзашта тохкамаш делга Iалаьмате сиха соцаделга. Таджикски ССР Iилмай Академе президента Умаров Султана аьлар:

— Миллионаш болча наьха унахцIенонней кхерамзленнеи духхьала кхерам тIаоттабеш хIама да Рождество яхача острова тIа ядерни герзашта деш дола тохкамаш: эггара дукхагIа радиоактивни осадкаш елхаргйолча зонана чуйоагIа Инди, Индонези, Вьетнам, иштта кхыдола мехкаш санна йола дунен тIара геттара дукха нах бахаш йола районаш. Iилмахоша хьадех США правительствас атомни тохкамаш дар Iалаьмате сиха соцаделга.

Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш юха а тIехдаьнна чIоагIа кхохка а деш, американски атомщикаша леладеча бIехача гIулакхашта геттара чIоагIа эгIазбахаи дорхбеннеи шоаш хилар кхайкаду Советски Союза къахьегамхоша шоай митингашкеи собранешкеи. «Дерригача советски халкъаца цхьана, — йоах дуккха эзараш нах чубоагIача Харьковски тракторни завода коллектива митинге тIаийцача резолюце тIа, — ЧIоагIача дорхонца харцахьа лоархI оаха американски правительства леладу тийша балхаш, хоадам боллаш духьал да тхо Рождества острова районе термоядерни тохкамаш дара».

Юрта боахама кулгалдергдолаш йола ялх территориальни производственни управлени вIашагIъеллай Свердловски областе. 27 боахам чубоагIаш йола царех цаI Свердловски баьца даарий совхозе я. Цу боахама теплични комбинато бIарчча шера хоха баьцашца, нарсашца, помидорашца, кхыдолча баьца даарашца Iалашбу городе баха нах.

СУРТА ТIА: теплични комбината механик В. В. Федоров (аьрдехьа) Свердловски управлене инженерашта Е. В. Мартышева, А. Ф. Трубочева, О. П. Рогозина теплицаш дIайовзийташ воал.

А. ГРАХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

МАШИННАЬКЪАХОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СОВЕЩАНИ

10-ча мае Йоккхача Кремлевски двореце йистеьлар машиннаькъа транспорта болх кхы дIахо а тоабара де дезараш дувцаш хинна машиннаькъахой Ерригсоюзни совещани.

Правительственни ложашка новкъостий Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин гучабаьлча чIоагIа тIоараш теха тIайийцар уж совещане хиннараша.

Совещане дакъа лоацаш хиннача наха безаме тIа а ийца совещане къамаьл дир КПСС ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председатела новкъоста **Н. С. Хрущева.** Цо къамаьл деча хана дуккхаза а чIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш дийттар.

Пренеш чакхйоал. Хаддаш къамаьл дир наькъий бувзамий министра **Б. П. Бешева.**

Совещане доакъашхоша берригаш раьза а болаш тIайийцар машиннаькъа транспорта берригача болхлошка деш дола Кхайкарал.

Советски лаьттан тIа, йоах Кхайкарал тIа, толам боаккхаш хьадоагIа парте XXII съездо чIоагIъяь КПСС сийлахь-йоккха Программа практически кхоачашъяра хьалхара шу. Парте Программо машиннаькъа транспорта хьалхашка оттаяь сийлахь-йоккхий планаш толамца кхоачашъяра де мел дезар а дергда вай, хIаьта транспорта болх дIахо а тоабара йолча воай ерригача торонех укх 1962-ча шерре а бизза пайда а эцаргба вай.

Вай де дезараш довзаш да, декхараш къаьстад. Кердача, доккхийча гIулакхашта тIахьех оаха шо. Воашкара доагIаш дола дакъа лоацаргда вай коммунистически общества материально-технически база хьалъеча. Воай еррига говзал, деррига хьинар, воай дегай еррига йIовхал дIалургья вай лаьттан тIа дерригача халкъашта Машар, Къахьегам, ПаргIато, Нийсхо, Вошал, Ираз оттадеш йола коммунизм хьалъяра йола сийлахь-йоккха Программа сихагIа кхоачашъяра!

ЧIоагIа дегаш гIоздаьнна тIаийцар совещане доакъашхоша Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетагеи СССР Министрий Советагеи дохьийташ дола письмо.

Цунца чакхбаьккхар совещане ший болх.

(ТАСС).

Партийни вахар

ПРОПАГАНДИСТАШЦАРА БОЛХ ЧІОАГГІА УЙЛА ТІАЙОХИЙТАШ ЛЕЛАБАЬБ

Пропагандистски кадраш хьахаржарен кийчъярен болх тоабара де дезарий хьакъехьара КПСС ЦК соцам кхоачашбеш боккха болх баьб тха районни партийни организаце.

ХІанз района партийни дешара система массе а звеношка итогови занятеш чакхъяьннай.

Ер дешара шу белгалдоаккхача башхалонех цаI я марксизм-ленинизм Іомаярца бола районерча коммунистийн парте боацарий активеи безам совбалар. ШерагІа яьржай пропаганда, из нах дукхагІа чулоацаш а тайп-тайпара а хиннай.

Укх шера политически дешара системе дешаш 1000 совгІа коммунисти парте боацараши хиннаб. Алхха политграмота хьехача кружокашка дешаш 358 кхалсаг хиннай.

Семинараш, школаш, кружокаш дукхагІа хилар бахьан долаш шерагІа яьржай партийни пропаганда, цудухьа парте райкомои юххьанцарча партийни организацешеи шоай керттера уйла тІаяхийтай пропаганда тоаяра, хІаьта пропагандистски балха мах бу бокъонца долча практически гІулакхашка хьежжа.

Цунца дувзаденна парте райкомо къаьстта уйла тІаяхийта леладаьд пропагандистий кадраш хьахаржара, кийчъяра, дІанийсъяра дешаш.

Пропагандисташца беча берригача балха ларде лаьцар оаха лакхехьа белгалбаь 1961 шера 5 мая хинна КПСС ЦК соцам, XXII-ча съезда решенеш, парте керда Программа, КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш.

Пропагандистски кадрашца беча балха тІехь парте райкомо къаьстта йоакхо яьй шийна тІадиллача гІулакха лоархІам хІара пропагандиста кхетабара.

Цу гІулакха оаха дикагІа бола пропагандисташ морально хьаллоац, шерра дІайовзийт цар опыт.

Парте райкомо техка а техка дІайоаржаяьй юххьанцарча экономически школа кулгалхочун нов. А. Тайсумова, коммунистически кхетам луча семинара кулгалхочун нов. Р. Ляшенко, нохчашхеи гІалгІашхеи болча кхалнаха политграмота хьехача кружока кулгалхочун нов. А. Баймурадовай, Х. Умаевай, кхычар балха опыт.

Парте XXII-ча съездои КПСС ЦК мартовски Пленумои белгалъяьй вай мехка юртбоахама продукташ алсамъяхара йола хаьдда план, хІаьта юртбоахама продукташ шортта хилийтар, халкъа вахара хьал дІахо дегІадоаладар духьа лоаттабеча къовсама дегаш ураоттадаь тІахьехам беш советски нахага кхайкарал дир.

Цу исторически лоархІам болча гІулакха юстара хиннабац тха пропагандисташ а. Районе мелйолча колхозашка юххьанцара экономически школаши экономически семинараши хиннай болх беш.

Пропагандистий йиъ семинар я тха районе болх беш. Семинарашка пропагандисташа Іомаду районни партийни организацена хьалхашка латта декхараш, КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама хьакъехьара материалаш.

Пропагандисташта доккха новкъостал ду КПСС райкомерча политически дешара кабинето. Пропагандисташта долча новкъостала цо хьахорж района боахам а культура а дегІаяра хьакъехьа йола моттигера материалаш, гойтара пособеш.

Пропагандисташца иштта беча балхах боккха пайда баьннилга хьахьекхар итогови занятеша. Кердача дешара шера кийчо еча хана а лаьгІ ца беш пропагандисташцара болх бе лерхІ оаха. Керда дешара шу дика вІаштІехьдаьккха дІадоладара боккха лоархІам болаш да опыт йолча пропагандисташца дешара эррига формаш чІоагІъяр.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
КПСС Курчалой райкома секретарь, «Сердало» газета штате йоацача пропаганда отдела член.

ФУ ХЬАХЬЕКХАР ПАРТИЙНИ ДЕШАРА ШЕРО

Шелковской района партийни дешара сете тІеххьара итогови занятеш чакхъяьлар. Дешара шу йистедаьннад.

Районе вІашагІтеха яр эрригаш 116 семинарски группеи, юххьанцара экономически школеи, кружоки. Партийни дешар Іомадеш 1967 саг вар, царех эзар гаргга саг парте боаца нах а болаш. 1960—1961 дешара шера дешаш хиннача парте боацача нахал 500 саг дукхагІа хул уж.

ДІадахача дешара шера опытах пайда а эцаш, парте райкомо лерхІ тІехьа тІайоагІача хана а дукхагІа политически дешара парте боаца нах юкъеоза.

Ше дика гІулакх хилар хьахьекхар юххьанцара экономически школаш вІашагІтохаро. Керттерча даькъе уж вІашагІтехаяр хьайбай боахама болхлоштеи комсий бешамаш лелараштеи юкъе. Уж тайпа 36 школа яр районе болх беш. Цу школашка керттера теркам тІабахийтар экономически дешашта. Колхозеи бригадаи практически декхарашца айхха бувзам а болаш Іомадора уж.

Къаьстта ала безам боагІа экономически лектореех. Дешара из форма дика хилар хьахьокх лекторешка КПСС кердача Программах ешача лекцешца хьайбай боахама дешаш а Іомадеш хиларах. Учебни планашта юкъеухийт политическии технически разделаш. Боккха пайда эц ладувгІараша боахама дикагІа болча болхлоша шоай къахьегам бувцаш еча выступленеех. Иштта пайда баьлар района толашагІа болча жа Іуша Эсмухамбетова, Асаханова, Анюгеева, Луциева, Павлюченкос, Пронькина, Куценкос, кхычар а даьча къамаьлех. Дешаш хиларо жа леладераштa новкъостал ду шоай политически кхетам лакхбе.

Цхьайолча политически экономеи философеи проблемай хьакъехьа шоаш дика хилар хьахьекхар семинарски группаша. Масала, эрригача бархІ шера а юкъерча а 16 школе болх беш хилар коммунистически кхетам балареи эстетикаи дешай семинараш. Шоаш политзанятешка Іомадаьр шоай балха юкъекхухь школай хьехархоша. Цу гІулакхо новкъостал дир школашта бераштa кхетам луш бу болх тоабара, дешар хьехача политехнизаци дикагІа юкъейоалаяра.

Итогови занятеша хьахьекхар деша багІараша цІенхаштта къахьийгалга а КПСС XXII съезда материалаш дика Іомаяьлга а. ХІаьта хьатІадоагІача дешара шера шоаш лелаергйола дешара формаш белгал а йир.

Я. ГРЕСЕВ,
КПСС Шелковской райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

Бахача наха чуІе цІенош хьалдеш дика къахьег «Чечингстрой» тресте чуйоагІача № 1 йолча строительни управлене гІишлошъераша. ХІара сменах йола нормаш тІеххоачашъю Грознерча «Новая Катаяма» яхача поселке цІенош хьалдеш боахкача цу управлене участка болхлоша. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб нов. Гинько керте латтача каменщиккий, нн. Гадаборшеви Вянекови керте латтача бетонщиккий бригадашцара болхлой. Участка болхлоша лаьрхІад укх шера 1260 квадратни метр хулаш дола цІенош хьалдаь даха. ХІаьта май бетта 608 квадратни метр хиллал цІенош хьалде а лаьрхІад цар. Шоай декхар толамца кхоачашду гІишлошъераша. ХІанз цІенош дара балхаш 85 процент кхоачашдаьд.

Сурта тІа: бригадир П. Гинькои цун гІонча Э. Миеваи пенаш хьалдотташ боахк.

И. ПЛИЕВА сурт.

Арахецача продукце дикал лакхъю

КПСС XXII-ча съезда решенеш толаме чакхйоахаш я республика ейгача промышленноста предприятей коллективаш. Дуккха кулг-кара деш хинна балхаш хІанз машинашца деш да. Предприятешка оттаяьй лакха балха овсарле йола 35 машин, кагийча балхашта механизаци еш йола 110 машин, иштта кхы а.

Кердача техниках лерттІа пайда эца ховргдолаш нах Іомабу. Цу гІулакха шердаьд болхлоштеи ИТР-аштеи къаьст-къаьста бригадни а производственно - технически а хьехам лулга, болхлошта дикагІа Іомаю толашагІа йола къахьегама методаш, экономически говзалаш, царна новкъостал ду массехк тайпара болх а говзал а Іомаяра. Иштта Іомаваь 350 саг вар 1961 шера.

Мехкарча толашагІа йолча предприятешка а баха цига хьожаш хилар производстве хьалха латтарий, ИТР-ий, экспериментальни цехашкарча болхлой массехк группа: городашка Киеве, Ростове, Краснодаре, Баку, Нальчике, кхыча городашка. Мехка толашагІа йолча предприятей балха опыт Іомаяро торо хилийтар Іалаьмате дукха керда хІамаш вай предприятешкарча технологена, механизацена, къахьегам вІаштІехьбаккхара юкъедахьа. Цу гІулакхо дикка лакхйир къахьегама овсарле а арахецаш йолча продукце дикал а.

Хьаеш йола хІамаш дика йий хьожаш тІахьожам лоаттабу администрацешеи общественни организацешеи. ВІашагІъелла общественни контролерий аппарат я, продукци дика хулий хьожаш рейдаш ю, арадувл «Молния», «КІарцхал» яха пенгазеташ, боевой листокаш.

Хьаеш йола хІамаш дика хилийтара технологи нийса чакхъяха а уж хьаяра культура лакха хилийта а еза. Цу гІулакха чІоагІа лоархІам болаш я уж хьаю модельи фасони. Оалаш да, модельи фасони—барзкъан юхьмараш я, аьле. Да а да из ишта. 1961 шера швейнии трикотажнии хІамаш хьаеча хана 15 керда модельи фасони юкъеера.

Шера ханашка хьежжа моделаши фасонаши оттаяр духьа хІара квартале мах беча организацешца дага а ювлаш графикаш увттаю предприятеша.

Ер шу дІадолалуш республика художественни Совето, кердача моделашкеи изделешкеи а хьежа, бІаьстан-ахкан сезона лаьрхІа 70 тайпара фасон йола барзкъаш арахецилга соцадир.

ХІанз болх бе дІайолайолийташ я уж моделаш, масала: кхалнаьха даьре кочамаш, кагийча наха лелае атта а хоза а керда плащаш, маІача наьха керда тайпа хачеш, кІадаех яь берийи кхалнаьхеи кочамаш, шотландка яхача кІадах кІаьнкашта яь костюмилгаш, маІача наха кердача кІадаех яь хоза кочамаш, иштта кхы тайпа хІамаш а.

Тикашца цахаддаш бувзам лоаттабу предприятеша, цо йиш хулийт наха эшари хьаштдари фуд ха а цар еш йола критически замечанеш теркалъе а.

Фабрикашка къаьстта журналаш доладаьд эцархошеи мах беча организацешеи еш йола эррига замечанеш а хІаьта иштта цу замечанеехи предложенеехи даьр а тІаяздеш.

Май бетта выставка е лаьрхІад ейгача промышленносто арахийца хІамаш а йохкаргйолаш, керда моделаш а хьокхаргйолаш.

ДІадаха шу чакхдоаллаш эрригача бригадо цхьана баьча балхага хьежжа болхлошта мах телга оттадир хІамаш тегача фабрикашка, цу гІулакхо коллектива хІара члена гарга йоалайир «цаІ массанена тІехьа, массава цхьаннена тІехьа» яха коммунистически къахьегама бригадай принцип. Бригада алапе фонд оттаю тийга яьннача, складе дІачуеннача хІамай дукхалга а хьадаьча цхьа тайпа барзкъий берригача маьхага а хьежжа. Бригада членашта юкъе алапи дІа-юха декъ бригаде болх беш яьккхача ханага а балха разрядага а хьежжа.

Кердача тайпара мах тела йолаеннай № 5 а № 2 а йола барзкъаш тега фабрикаш, юкъ-юкъе ишта мах тела йолаеннай № 3 а № 1 а йола барзкъаш тега фабрикаш.

Коммунистически хьисапе болх белга — коллектива хІара члена хьаштдола хІама а хинна дІаэттад. ШерагІа яьржай коммунистически къахьегама коллектив яха цІи яккхар духьа лаьца яхь. Ейгача промышленносте болх беча нахах 85 процент бараш цу яхьа юкъебахаб.

ХІанз коммунистически къахьегама 40 ударник а 15 бригадеи участоки а я ейгача промышленноста предприятешка.

Укх шера хьалхарча квартале валови продукци арахецара план 107,3 процент кхоачашъяьй, товарни продукци арахецара—110,3 процент. Цу тайппара цхьа миллион гаргга сома маьха розничний продукци дукхагІа арахийцай. Соахкарчул 16 процент дукхагІа лакхъяьй къахьегама овсарле, лохбаьб продукци арахецарга дІабода мах. Хьалха латт №№ 1, 2, 3 йола барзкъаш тега фабрикаш.

Укх деношка цІаккха ца хиннача тайпара къахьегама хьинар айденнад предприятешка. Шоай декхараш тІеххоачашдаьд коллективаша.

ХІаьта а тха балхаца хІанз а дуккха кхоачамбоацараш а да. Бизза пайда эцаш яц чура резерваш, барзкъаш хьадар а цар тІера куц а тоаделга дувцаш мах беча организацеша дІадехараш хІанз кхоачашдаь даьннадац. Хьалхарча квартала план кхоачаш ца еш йисай цхьа предприяти — барзкъаш тега № 6 фабрика.

Укхаза дукха хІамаш да тхох тхоаех тийша, тха балхах, тха кхетамах, хьинарах, болх вІаштІехьбаккха тхона харах тийша, цхьабакъда, тхона кІадаш, бедал, отделочни материалаш лоаттаерашкара хьадеха а дукха хІамаш долаш да тхо.

ХІанз тхоай деррига низаш тІадерзадаьд оаха КПСС XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра, халкъа дувха хозеи дикеи товараш дукхагІа арахецара.

Г. ГАЛКОВА,
Нохч-ГІалгІай АССР ейгача промышленноста Управлене начальник.

УКРАИНСКИ ССР. ХІанзарчул тІехьагІа дукха ха ялалехьа, геттара дика кийчъяь йолча Киевски метро поездашца Днепра аьрдехьарча берда тІа аха торо хургья городе бахача нахага.

СССР транспортни строительства тІаьш техкача № 2 йолча отряда коллектив бетона чІоагІаленаш еш боахк тулларгдолча метрополитена тІаьна.

СУРТА ТІА: Днепр яхача хи тІа метрополитена тІий тиллар.

К. Шамшина сурт.
ТАСС фотохроника.

Дына духьалла—къовсам

* * *

Къовсам лоаттабе беза дына гІулакхашца

ЧІоагІа раьза хинна дийшар оаха «Сердало» газета тІа арадаьнна хинна «Ды — халкъа опиум» яха гуччахьара письмо. Нийса хьахьекхад цу письмо тІа дынах халкъа доккха зулам доалаш хилар. Оаха, Первомайски районерча идеологически фронта болхлоша, тхоай декхар лоархІ дына гІулакхашта духьалара къовсам чІоагІбелга, дына реакционни чулоацам наха дикагІа дІабовзийталга.

ХІанз а дІа ца доалаш, вайнаха юкъе къаьстта дукха да дыно хьаллоаттадеш дола дІаяхача замах юхедиса во гІулакхаш: дукха истий кхувлилга, кхелехьа кхалнах маьре ухийтилга, урдош доахилга, пхьенаш, мурдий тоабаш. Воашта гІоза вахар—коммунизм хьалъяра вай лоаттабеча къовсама геттара доккха зе доал цу гІулакхех.

Цудухьа оаха, кагийча наха, цІаькха а цІаькха а дІакхайкаду: «Капитализмах юхедисаьча воча гІулакхашта моттиг хила йиш яц вай социалистически обществе!» Оаха тхоай керттера декхар лоархІ хьалха латта, Іилман кхетам а болаш, дына гІулакхех тешаш а боацаш, коммунистически уйланца кагирхой хьалкхебелга. Цу гІулакха низ кхобергбац оаха.

А. АРЧХОЕВ, культура отдела заведующи,
З. ХЫЛДЫХРОЕВ, РДК директор,
О. ШАДИЕВ, ВЛКСМ райкома инструктор,
Л. ХАСИЕВА, 11 шерарча школа хьехархо,
Л. БУЗУРТАНОВА, 11 шерарча школа хьехархо.

Дыно къахьегамхой тувлабу

ЧІоаггІа уйла тІаяхийта а раьза долаш а дийшар оаха нохчашхеи гІалгІайхи болча республика интеллигенце викалаша яздаь «Грозненский рабочий» яхача газета тІа даьнна «Ды — халкъа опиум» яха гуччахьара письмо.

Письмо авторашa нийса белгалдаьд дынах доккха зулам доалаш хилара хьакъехьара дош, къаьстта доккха зе доал дынах нохчийи гІалгІайи къамех болча наха, хІана аьлча дына боадонна карабаха хІанз а дукха нах ба республике.

Вай вахар хІара дийнахьа тоалуш, хозлуш доагІа. Из вахар «низкхоачаш волчо» денна дац вайна. Вай хьамсарча парте хьалхле а лелаеш советски халкъо ший хьаьналча къахьегамца хьалдеш да из. Из вай сийрда вахар Іаьржде гІертачоа доаггІаш дола таІазар де а доагІа. Моллаш, кхыбола дын гІулакхаш леладу нах тха моастагІий ба, хІаьта цар Іаьржа гІулакхаш мадарра гучадахара де мел дезар де кийча а да тхо.

Оаха чІоаггІа раьза а долаш хьаллоац письмо авторий тІахьехам — берригa низ оарцагІ а баьккхе дына гІулакхашта, зуламерча адаташта, шариІата духьал къовсам лоаттабелга. Дукха истий кхувлилга, маьре йодача йоІах урдош ийделга, иштта кхыдола зенера хІамаш бусалба дыно могадеш да. Вай советски законашта хийрa да дынца дувзаденна мел дола хІама. Бокъонца вахар довзаш вола саг мишта хургбац цу гІулакхашта духьал!

Р. МУРТАЕВ,
«Гвардейский» совхоза комсомола комитета секретарь.
А. ЭЛЕЖБИЕВ,
Надтеречнерча 11 шера школа директор.
М. ЦЫЗДОЕВ,
цу школа хьехархо.
У. ДУЧАЕВ,
«Надтеречный» яхача совхоза ремонтни-мастерскера инструментальщик.

ГІУРБА ДІАЯХАЧА ЗАМАХ ЮХЕДИСА ЗЕНЕ ХІАМА ДА

Советски халкъ коммунистически общество хьалъеш доал, вай Іилмахой космос караерзаеш боахк, нах космосе аха болабеннаб, советски ракета Беттага кхаьчай, атомни энерги сага гІулакх де дІаоттаяьй, шоай къахьегамца эргадаьккха общества вахар тоадеш, Іалам а шоашта мутІахьа дерзадеш боахк советски нах.

ХІанз наха дикагІа, кІоаргагІа довз Іалама законаш. Гаьна яц, къаьст-къаьста космонавташ е Іилмахой иха ца Іеш, моллагІа бола советски нах а космически аренашка ухаргбола ха, ворхІ сигаленахи цар тІа вахача даьлах, милейкех, иштта кхыча доацарех дыно дувца фаьлгаш дош доацар долга, культурни тІехьабиса нах Іехабар духьа арадаьха хабараш уж долга наха шоай бІаргашта бІаргагургдола ха.

ХІанз дуккха а дукхагІа болча наха дика кхетадаьд дынах дувла зуламаш, даьлах тешаш а ламазаш деш а бац уж. Дукха ха ялалехьа берригa нах а хургба дынах ца тешаш. Массане а, зІамигачо а воккхачо а, кхетадергда сага кхел даьлага а йоацаш сагага шийга йолга, сага вахаре эггара кертердар общественни беркаташ—чуІе цІенош, баа кхача, тІадувха барзкъа, вахар тоадара эша кхы мел дар хьадеш бола къахьегам болга.

Цхьабакъда хІанз вай хана а кІезига бац дынах тешаш бола нах. Долла хІама а даьла кхелаца да аьнна а хеташ, сагІа луш а кхыдар деш а, шоашта даьла мутІахьа верзаве, шоай «къиношта» цунга «гешт дайта», ялсмала баха гІерт уж. Да а доацача е хила йиш а йоацача къематденах тешаш ба уж.

Тхьовра цхьан хана баьха акха нах а хиннаб къематденах тешаш, къематдийнахь хургья яхаш ювцача ялсмаленахи жожагІатенахи дола фаьлгаш библе тІа, евангелаш тІа, къорІа тІа дІаяздаьд даьлах тешараша. Иштарча цу фаьлгех тешаш нах хІанз вай хана а нийслу. ХІанз а тІехь дынах тешаш болча наха, цу даькъе дынах тешача нохчашеи гІалгІашеи а гІурбаш ду. ВІалла ислам а далалехьа денз, кераста, жугатий, иштта кхыча дынех тешараша а деш хиннад гІурба, бусалба наха гІурба деча бесса далла ца деш, кхыча даьлашта а кхыча формех а деш хиннад цар ду гІурба.

Бусалба наха библе тІа хьа а ийца, кІеззига эрга а баьккха къорІа тІа дІаязбаь фаьлг ба гІурба дездара ларде бижар. Цу фаьлга тІа укх тайпара дувц: даьла духьа ший воІа ИсмаІалийна урс а хьекха гІурба де лаьрхІад, йоах, ИбрахІам пайхамара. ИбрахІам пайхамар шийха мел теш хьажар духьа дала аьнна хиннад цунга ИсмаІал ве, аьнна, яхаш дувц цу фаьлга тІа. ИбрахІама воІа хьакха аьнна урс тІаоттадаьча ханна сигалара устагІа а бахьаш Іо а дена, Жабраил милейка аьннад йоах, воІа ца а хьокхаш, укх устагІанна урс а хьекха дича а мегаргда хьона далла хьалхара ду гІурба, аьнна. Цу фаьлга тІа гІолла бусалба наха къорІа тІадожаду гІурбанна устагІа, уст, е инкал ювлга. Къематдийнахь шалта дит мо ирача сурт-тІаьх тІехвала атта хургда гІурба даьча сага, ялсмала гІоргва из, йоах цу фаьлго.

Къематденах нах тешабар духьа, моллагІа харцо а даьла духьа ла уж кийча хилийтар духьа, долла хІама а даьлагара да а яхаш, хало, бала ловргболаш тешараш мутІахьа хилийтар духьа арадаьхад уж фаьлгаш библеи къорІаи. Ялсмала гІоргдола никъ из ба, аьннад исламо а яхаш ду наха гІурбаш.

Шера чухь хаьдда ший ха я гІурба деш, мархаш даьста 70 ди даьлча ду из.

КъорІа хьалха а тувсаш, моллаша тешаш бараштa кертагІа доах цхьан сага гІурба тІера далац шерал тІехбаьнна устагІа е ялх бутт баьнна газа йийча мара, ворхІ сага гІурба тІерадалац кхаьра даьнна бежан дийча мара, яхаш. ГІурба деча ханаца нийсдийя ду дийнача а дайнача а бераштa тІера деш дола «хьаккъат» а.

Цу тайппара, дынах тешаш волча бусалба саго, къиношта цІен а венна ялсмала вахар духьа, шийна доккха зе а даь гІурба де деза. Цо гІурбанна дийнача хьайбо, къематдийнахь духьал а дена, ялсмала вугаргва, йоах из.

ГІурбан бетта геттара чІоагІа сихъю дына пропаганда моллаша, мурдаша, дынах тешаш бараша. Маьждиге, ламазаш деча цІеношка, е дынах тешарий цІеношка вІашагІа а бетталуш даьлах, пайхамарех, милейкех, ялсмаленах, жожагІатенах доаца хабараш а дувцаш, гонахьара нах Іехабу цар. ГІурбанна урс хьокхача дийнахьа моллашеи мурдашеи къаьстта чІоагІагІа ю шоай реакционни пропаганда кагирхошта, кхалнаха, бераштa юкъе.

Цунца цар доккха зулам ду коммунистически кхетамца нах хьалкхебара, цар дына гІулакхашца ІотеІабу цхьаццаболча къахьегамхой сакхетам, дына позицеш чІоагІъе а шоашта мамогга дукхагІа нах тІехьабаха а гІерт уж. ГІурбанна урс хьекхача дийнахьа, бийнача устагІан е бежана дикагІа йола маьже молла цІагІа йода. Даьла духьа сагІийна був аз, аьле, ший устагІа, етт, е кхыдола бежан гІурбанна дийнача дог цхьалхача къахьегамхочунна доккха зе кхет.

ГІурбан бетта хьайбаш доадарах, къаьст-къаьстача гІурбаш деш болча наьха боахамашта кхийтта ца Іеш, доккха зе кхетт эрригача общества боахама а — дукха хьайбаш доадийя дІадоах. Дынах тешаш бараштa шоашта а е обществана а хьабоалаш цхьаккха пайда а боацаш, советски наьха кхетама, боахама доккха зе доал гІурбах, обществана пайда боалача балха тІа боацаш, гІурбанна урс хьокха ди «дездеш» дынах тешаш бола нах дукха цІагІа Іа цу дийнахьа.

Берригача сакхетамерча советски наьха декхар да дынах тешаш болча наха цу дына хоарцонаш маярра дІайовзийтилга, царна нийса никъ хьалха боахилга.

Нохчаштеи гІалгІаштеи юкъе бусалба ды баьнна кхоачаш кхо бІаь шу а дац. Дукха нохчийи гІалгІайи е исламах а е даьлах а ца тешаш кераста дынехьа хиннаб цу хана. ХІанзалца хьа а из ца ховш вайнах дукха ба. Царна хац шоай даьй е ислам а, е даьла а, е марха а, е гІурба а доацаш баьхалга. Долчча тайпара царна из дІаховре цар дуккха а аттагІа кхетадергдар ислам а цун «деза денош» а реакционни хилар.

Бусалба бар а, кераста бар а, жугатий бар а — массе а ды реакционни ба. Шоаш къа а ца хьегаш, наьха хьакъ а дуаш баха безам болча наха мара эшаш бац ды, дынах тешаш болча наьха чотах баха гІертараш ба дына гІулакхаш хьаллоаттадераш. Дынах тешаш болчаргара шоашта хумаз йожандаь хул моллаш наха ды мерзбе гІерташ, мамогга дукхагІа нах шоашта тІехьабаха гІерташ.

Советски общества вахаро денгара денга къаьгагІа хьахьокх ды, алхха нах Іехабелга мара, кхы хІама доацилга. Дына гІулакхаша баьддерзадаь наьха хьаькъалаш сийрда а доахаш, Іалами обществои дегІаахара бокъонца долча законех адамаш дІакхетаду Іилмои дешарои. Вай декхар да дына гІулакхаш зуламе хилар даим гучадахар, дына гІулакхех мукъабовла цунах тешаш бараштa новкъостал дар, коммунистически обществе вахача сагах дахка деза гІулакхаш царна Іомадар.

М. АБАЗАТОВ.

ХА ЗЕХЬА ЦА А ЙОАЕШ, СИХДЕ БАЛХАШ

Доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, уж кхоачашдара къахьегаш ба Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза кхашкара балхаш деш бола къахьегамхой. Цар дIайийнай 700 гектара тIа шекара свекла, 200 гектара тIа горох. ХIанз хьажкIаш дIаювш боахк уж.

Ала деза, из боккхача лоархIамера а пайданера а культура дIаера балхаш цига ледара лелилга. ДIае езача 3500 гектар хьажкIех 21 апреле денз дIайийнараш 1398 гектар мара яц. Совхоза торонашка хьежача чIоагIа кIезига я уж. Цига хIанз болх беш 16 хьажкIаш дIаюв агрегат я. Из культура дIае йолаеннача дийнахьа денз цар цу техниках бизза пайда а эцаш болх баьбаларе хIанзалехьа хьажкIаш дIайийна баьнна хургбар уж.

Бакъда, дукха ба собхозе дийнахьара норма тIехкхоачашъеш лакхарча агротехнически боарамца хьажкIаш дIаювш бола механизатораш. Царех ба йиъ-лагIча отделенерча хьажкIаш лелаеча механизированни звеной звеньевой Чагаев Имран, шоллагIча отделенера механизатор Хачукаев Iиса, ишттa кхыбараш а. Шоай гIулакх дика ховш, йоккха балха говзал йолаш ба уж механизатораш. Свекла дIаювча хана норма 15 гектар мара йоацача метте 30 гектар дIаювр цар сменах.

Ишттa доккхий толамаш доах цар хIанз хьажкIаш дIаювча хана а. Цар еррига уйла махулла сихагIа хьажкIаш дIайийна яхара тIаяхийтай. Цудухьа сатосса-шехьа дIаболабаь болх боад къовлабаллалца бу цу дикача механизатораша. Цул совгIа, цар баьча балхага хьежача бIаргагу, квадратно-гнездови хьисапе хьажкIаш дIаера балхаш царна геттара дика ховлга. Массанахьа цхьатарра хьажкIаш дIа а кхоачийташ, нийсача мугIарех уж дIае атта деце а, дийнахьа 16—17 гектарал совгIа хьажкIаш дIаюв цар. Норма тIехкхоачашъярал совгIа, лерттIа доал а деш, дика болх байт цар шоашкарча техникага.

Бакъда, цу тайпара толамаш доахача механизаторий балха говзал массанега дIайовзийтац совхоза кулгалхоша, социалистически яхье тIахьехац кхыбола механизатораш, во лелабу политико-массови болх.

Къаьстта эсала лел хьажкIаш дIаера балхаш совхоза цхьоалагIчеи (управляющи нов. Пацалигов), пхелагIчеи (управляющи нов. Бурсаков) отделенешка. Цу отделенешка гурахьа ханнахьа зябь аьха ца хилар бахьан долаш, хIанз а лаьтта аьха а даькха, культураш дIае мегаргйолаш из кийчде ца могаш боахк цигара специалисташ. Цу тайпара кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш 5—6 агрегат латт цига цхьаккха хIама ца деш сеца. Уж массе агрегат болх беш хилча юккъера лаьрхIача дийнахьа 50—60 гектарал совгIа хьажкIаш дIаювргьяр совхозе.

Цу отделенешка хьажкIаш дIаера балхаш селла мела лелар «бехказа» даккха а гIерташ, совхоза а отделеней а кулгалхоша бIаьстан ялаташ дIадера лаьтташ во кийчдарах да из, йоах. Бакъда, из къамаьл деча хана отделеней кулгалхой, къаьстта а совхоза директор нов. Широков, «бицбеннаб», бIаьстанга уж лаьтташ ишта во кийчдаьраш шоаш хиларах.

Бизза пайда эцац совхозе моттигерча удобренех, хиш дехкача лаьттаех. Цхьаккха отделени яц цига планах боаггIача боарамах кхашка удобренеш ехка, торо мел йолча кхай тIа хий дилла.

ХIанз санна мара кхы сих а ца луш, совхоза кулгалхоша из болх дIахо а ишттa мела лелабойя, агротехнически ханашка хьажкIаш дIайийна боврrбац уж. Цудухьа, сихха юкъера кхоачамбоацараш дIа а доахаш, ерригача техниках бизза пайда а эцаш, юхейисача лоаццача хана кхашкара бIаьстан балхаш йистедоахаргдолаш вIаштIехьбаккха беза совхоза кулгалхоша берригa болх.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

БРИГАДАХ МАЯК ХИННАЙ

Гудермесски района «Дружба» яхача совхозерча тракторни бригадана дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама цIи еннай. Цу бригадана кулгалдеш ва говза механизатор коммунист Н. Байдаков. Коммунистически къахьегама сийлен цIи еннай цунна дIадахача шерашка цо дика толамаш дахарах а укх шера эггара хьалха ялат дIадийна ялараx а. Май бутт хьахилалехьа ялат дIадийна баьлар механизатораш. Дукха къахьийгад цар ялат дика хьувкъийтара. Лоаццача хана, бархI дийнахьа хьажкIаш дIайийна баьлар уж 550 гектара тIа, бобови культураш —60 гектара тIа. ЧIоагIа къахьег хIанз механизатораша шоаш дIайийнача хьажкIаштеи бобови культураштеи гIулакх деш.

Механизатораша - трактористаша нн. Гозуева, Ислангиреева, ишттa кхыбараша тIаьннача хьажкIашта культиваци еш массаза а тIехкхоачашъю шоай нормаш. Цар лаьрхIад хIара гектара тIара 40 центнер ялатийна лаьрхIа хьажкIаш хьувкъийта. Кхыдола ялаташ хьувкъийтара а чIоагIа къахьегаш ба уж. Гурахьа ялат дIадийнача 950 гектара тIа ханнахьа макха баьккха, удобрени йилла баьннаб бригада механизатораш. ХIара гектара тIара 25 центнерал кIезигагIа ка бола ялат чуэцаргдац оаха, аьнна тешшаме дош деннад бригада механизатораша. Из бакъхургдолаш да. Нов. Байдакова кулгалдеча бригада коллективо ше лаьрхIар кхоачашдергда.

И. ПЕТРУХИН.

Керттерадар—культурашта ханнахьа гIулакх делга

Агротехнически дикагIча хана хьажкIаш дIайийна йистеьннай Надтеречни района «Надтеречный» яхача совхоза кхоккхе а отделени. Фийгаш лерттIа дика лаьттанна кIал дохийташ, урагIа а пхьорагIа а мугIараш нийса долаш дIайийнай хьажкIаш механизаторашеи полеводашеи. ДIахо хьажкIашца деш дола балхаш аттагIа хилийтара чIоагIа лоархIам болаш да дIайийнача хьажкIий квадраташ нийса хилар. Цу гIулакха чIоагIа йоакхо яьй механизатораша.

ХьажкIаш дIайийна массехк ди доаллашехьа а дIа а доладаь, хьажкIаш хьалтIаялалехьа боаккхаш бола макха баьккхар 5 дийнахьа 1240 гектара тIа. Из болх а чIоагIа хьинаре чакхбаьккхар механизатораша. ЦхьаьцаI тракторист вацар цу балха тIехь ший дийнахьа нормаш тIехкхоачаш ца еш. Шоаш ледарло йойя оасар котдаргдолга, из ханнахьа дохаде дезилга дика кхетадора цар.

— ТIеххьара а, хьажкIаш хьалтIаяла йолаеннай. Мелла йоакхо еш оахош хьажкIаш дIайийнаяле а, — йоах трактористa Саламов Махьмада. — квадраташ нийса ца хилар кхераш сагота дар тхо хьажкIаш хьалтIаялалехьа. Бакъда, квадраташ геттара нийса хиннай.

— Культиваци елга тIехьадалийта йиш яц хIанз, — аьлар механизатора Музыкаев Увойса, цхьатарра хоза хьалтIахьайна латтача хьажкIашта бIара а хьежаш. — ЛерттIа гIулакх дойя хьажкIаш дика хьувкъаргйолга гуча да.

ХIанз, хьонк санна хьажкIаш хьалтIа а яьнна мугIараш дика белгалдаьннача хана, царна культиваци е араяьннай тракторaш. ХьажкIашта культиваци яра болх дийнахьара нормаш 150—180 процент кхоачаш а еш, къаьстта дика бу Сайдулаев Ляча керте латтача цхьоалагIча тракторно-полеводчески бригадо.

Дукха йоакхо ю совхоза къахьегамхоша 70 гектара тIа доакъарийна лаьрхIа шоаш дIайийнача шекара свеклай а. Цу участке хадданза болх беш шиъ трактор я: «ДТ-20» — цхьатарра хоза хьалтIаьннача свеклай мугIараштa юкъе культиваци еши «Т-28» — дайга макхаш доахаши.

ДIайийнача хIамашта зенаш ду садоахка хIамаш йоаяр духьа цар бIенаш доахкача наькъий йистошка а, хIа аьнна лордаш хьалтIайоаллашехьа а царна а молхаш техай. ХIанз свеклана цхьанна хIамах а кхерам бац. Свеклай мугIараштa юкъе хьалтIахьайна оасар культиваторашца дохадаь дIадаьккхад.

ХIажкIашта а свеклана а ишттa культиваци е болабеннаб совхоза шоллагIчеи кхоалагIчеи отделенешка а.

Лаьттах йоала продукци алсамъяьккхара даькъе шоашта хьалхашка латта декхар дика кхета а даь, шоаш дIайийна культураш хьувкъийтара эшаш дола балхаш хьинаре кхоачашдеш ба «Надтеречный» совхоза къахьегамхой.

М. АЗИЕВ.

КАЗАХСКИ ССР. Къулбехьен-Казахстански областа наькъашка гIолла дIаух Голодная яхача эрий ара керда йохкаш латтача совхозашта хьожадаьча мухьех етта йолча автомашиний колоннаш. Низткъа мара дIа ца вохалуча тIаьда а гIум йолаш а долча наькъашка гIолла Узбекистанерча аьшкабетонни хIамаш еча заводера № 17 йолча совхозе ух уж хиш дехкача каналашта хьожаяь оборудовани а ийца.

СУРТА ТIА: наькъа йолха лотковозаш.

А. Идрисова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДукхагIа шура яккхара

КПСС ЦК мартовски Пленумо дIахо йодача хана юрта боахам дегIабоалабара яьча решенеша дегаш гIоздаьхад Советски районерча Кирова цIерахча колхоза шурий-товарни ферма хьайбаш леладерий.

Укх шера хIара Iаттагара 1200 килограмм шура яккха декхар тIаийцад фермерча ерригача доярkаша, хIаьта дикагIа болча доярkаша хIара Iаттагара 1700 килограммал совгIа шура яккха дош деннад. Лоаман колхозий хьалашка доккхий декхараш да уж. ДIабахача апрель бетта хIара Iаттагара 150 килограммал совгIа шура яьккхай районе цIи хезача доярка Тазуркаева Алмата. Цул тIехьа ца бусаш хьабоагIа доярkаш Джамалдиноваи Абдулкадыроваи.

Дика гIулакх ду доярkаша шоаш леладеча доаханна. Ханханнахьа хий меладу, доахан цIенду, ишттa кхыдола гIулакхаш а ду. Цо торо хулийт денгара ди массаза доал доахангара дукхагIа шура яккха. Март бетта фермерча 121 Iаттагара 68 центнер мара шура яьккхаеце апрель бетта 105 центнер яьккхай. ХIанз хIара дийнахьа шура тIаетт доахана. Дика хьож колхоза правлени доярkай хьашташка. Царна болх беча мел эша хIама Iалашдаьд.

Тха ферме дукха ха йоаццаш зоотехникал болх бе венав къона специалист Узуев Султан. ДикагIча тайпара болх эргабаккхара чIоагIа новкъостал даьд цо. Доярkай балха говзал лакхлургйолаш зоотехнически хьехамаш а ду Султана.

Колхоза Iаьсий леладераша чIоагIа къовсам лоаттабу уж ца дайтара. Къаьстта дика гIулакх ду Iаьсашта Сусаевас. ХIанз цо леладеш 20 денгара шин беттага кхаччалца ха йола 35 Iасилг да. Деннеи бийсаннеи дукхагIа дулх тIакхетийтара, цхьаккха Iасилг ца далийтара шийна могаш дола гIулакх ду цо. Мел а даь мара хий меладац Iаьсашта, цIена леладу, тайп-тайпара доакъар дехк. Цо санна Iаьсашта дика гIулакх ду Янарсаевас а. Цун группе ши бутт баьлча денз 6 бутт баллалца дола Iаьсий да.

Шоаш тIаийца декхараш толамца кхоачашдара чIоагIа къахьегаш ба тха ферма болхлой.

А. УМАРОВ,
МТФ заведующи.

КЪОНА ГОВЗАНЧАШ

Сийле къахьегамах йоаллаш хилар дика кхетадаьд Барахоев ГIойберда. Из 22 шу даьнна зIамига саг ва. Цхьа шу совгIа ха я ГIойберд колхоза правленегара дийха а дийха пхьоале болх бе ваха. Хьалха, болх бе волалуча хана, цIедаьча аьшка тIа йоккха жIов етташ вар из. ХIанз ГIойбердах дика аьшкапхьар хиннав. Цо ший новкъостаца, йоккха жIов еттача Боков Тайсамаца колхозерча юрта боахама машинашта эша оатхалаш хьаю, балха нормаш массе хана кхоачаш а еш.

«Дружба» яхача Первомайски районерча Оалкамарча колхозерча къахьегамхоша лоархIаш а сий деш а ба пхьоалера болхлой. Колхоза правлени йолча коа баьхкача колхозхоша эггара хьалха теркам тIабохийт аьрда оагIорахьа дагIача зIамигача цIалга. МассагIа механизатор воагIа укхаза цхьацца фент юкъархилг, кхыйола отхал эшаш. Царех цхьаккха а лерттIа гIулакх ца деш дIаверзийтац аьшкапхьараша.

Къаьстта балха дисциплина дика хиларца белгалваккха везаш ва Боков Тайсам. Тайсам пхьоале балха вена ах шу совгIа ха я. Ше инвалид воллашехьа, болх хала ба аьнна бIа ца къожабеш къахьег цо.

Ишттa да лоаман зIамигача колхозе боккхача лоархIамера балхаш деча кагийча наьха гIулакхаш.

Хь. МАГОМЕДОВ.

Дика къахьег Шелковской района Ленина цIерахча колхозерча сакманщицаша Уманцева Таисеи (аьрдехьа) Лукашева Лидеи. Цхьаккха а ца болийташ Iангара даьхар цар шоаш леладеча жева Iодаь Iоахарий.

П. Катакова сурт.

9 гектара меттел 13—14 гектар

«Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертерча отделене № 6 йола бригада 600 совгIа гектар лаьтта а ший техникеи механизаторашиа ба. Укх шера бригада дош деннад: хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш, 70 центнер коартолаш, 150 центнер шекара свекла чуэца.

Тай техача санна нийса йода Iаьржача кхай тIа гIолла хьажкIаш дIаювш йоалла агрегат. ТIаккха трактор соца а йийя, ший квадраташ нийса хулий хьежаш воалл зIамига саг.

Из ва Гарахоев Муса-Хьажа. Ер барайттлагIа шу да цо трактора тIа болх бу. Дика довз цунна кхашкара балхаш. Коммунистически парте XXII съезд хинначул тIехьагIа ший хьинар, низ, говзал къаьстта чIоагIагIа къахьегама дIаяла лаьрхIар Муса-Хьажас.

— Аз механизированни звено хьаэц, Аьлти-Юртарча цIи хезача хьажкIаш лелаерхочо Мальсагов Османа санна толам баккха низ хургба, аьнна хет сона сайга а, — аьлар Гарахоева укх шера звенош дIа-юха екъача хана.

Дукха къахьийгад цо бIаьстан балхаш хьатIакхачалехьа 200 гектар хулача ший участка тIа. БоарамагIа шира кхо, минеральни удобренеш яхкар. ДIайха денош хьоттaшехьа а цу отделене эггара хьалха ший машина нух тIехьадийзар Муса-Хьажа вар. Лоаццача хана аьхар дерригa кха, шозза макха баьккхар.

ХIанз квадратно-гнездови хьисапе 150 гектар гаргга хулача лаьтта хьажкIаш дIайийна ваьннав из. Кхо-диъ маьлха ди даьлча нийсача квадраташа къайладоаккхаргда цун кха. Норма 9 гектар йолча метте дийнахьа 13—14 гектара тIа хьажкIаш дIаюв цо, балхаш дика а деш.

— ХIара гектара тIара 60 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца, аьнна, айса денна дош массе хана дагалатт сона. Кхоачашдергда аз из, — йоах звеновода.

Ишттa дика къахьегаш ва цу бригадера механизатор Кодзоев Хожа-Ахьмад а. Ший новкъостаца Муса-Хьажийца социалистически яхь а лаьца, хIара гектара тIара 65 центнер хьажкIаш чуэца дош деннад цо. ХIанз чуйнна болх беш я цун механизированни звено. Бакъда, хьажкIаш дIаера Муса-Хьажел кIеззига тIехьависав из: хьажкIаш дIаюврггйола участок кийчъяь ваьнначул тIехьагIа коартолаш а горох а дIаювш ваьллав из. Укх деношка сихвенна ший кхай тIа хьажкIаш дIаювш воалл Хожа-Ахьмад.

Бригаде дикагIчарех лоархIаш ба механизатораш Чахкиев Махьмад-Салий, Колоев Iамархан, Масуров Iалихан. Уж, шоай заданеш дуккха тIехкхоачаш а еш, культиваци еш ба хIанз.

Кастта фу дIадийна а яьнна, оасара балхаш де йолалургья бригада барттайна коллектив. 520 гектар лаьттан тIара 26000 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца еза цар. Из декхар кхоачашде денал да цу кагийча наьха, йоах царех совхозе болхлоша а кулгалхоша а.

М. ЗАНГИЕВ.

Парниководий совгIат

Грозненски района «Аргунский» яхача совхозе дIадахача щерашка помидорий, баклажаний, сибазий рассада лелаяра болх во лелар. Баьца даарий гIулакх дика ховш болхло вацар цу совхозе. Цудухьа дукхагIа йолча хана районерча колхозашкара кхахьа езаш хулар рассада. ТIаккха Николай Никитович Крюкова совхоза директорагара дийхар ше парниководал балха вохийтилга. Соахка ноябрь бетта болх бе волавелар из. ЧIоагIа къахьегар цо баьца даарий рассада дика хилийтара. Николай Никитовича кулгалдеча болхлоша дика къахьийгад укх шера. ДIадахача шеррехьа а кийчо йир цар: парникови коробкаш, рамаш тоайир, парникови кIоагаш цIендир, ханнахьа парникови рамаш дIаоттайир. Лазар хьоадеш йолча микробашта духьала шипроцентни формалинаца рамаштеи коробкаштеи дизенфекци йир. Эггара хьалха хIара парникови рамана 20 литр хий тохар цар, цул тIехьагIа рассадашта эшарга хьежжа деттар хий. ТIехдика рассада кхеяьй баьца дaараш леладераша. Бешамашка къахьегаш бола болхлой чIоагIа раьза ба рассадана. ХIанз совхозера болхлой рассада дIайогIаш ба. Лаьтта дика кийчдаьд. Рассада дIайогIалехьа лаьттана хий техад. Совхоза бешамашка болх беча наха чIоагIа къахьег рассада хьалкхеяра.

Ю. БАЗГИЕВ.

КЪАЬСТТА КХЕРАМЕ ЗУЛАМАШ ДАРАХ — ЛИРА НАКАЗАНЕШ

Законаш вIалла телха ца дайташ нийса чакхдоахилга, массе тайпа зуламаш совцаделга Iалашдаь ца Iеш, уж зуламаш дайташ дола бахьанаш а цIендаь дIадоахилга — ишттa да ший кердача Программа тIа парте хьалхашка оттадаь декхар.

Из декхар кхоачашдара мел эшар долаш да вай мехка. Обществана духьалара хIамаш дайтара дола объективни бахьанаш дац вайцига, хIаьта социалистически производственни отношенеша, коммунистически вахара нийсача принципаша, культуреи дешара гIулакхи лакхдаларо торо хулийт вайга воашта юкъера зуламаш цIендаь дIадаха.

Цхьабакъда, алхха экономически хувцамаш хиннадар аьнна-м зуламаш ши-шегIа дIадаргдац, дIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш дIадахара хадданза чIоагIа къовсам лоаттабе беза царна духьал.

Обществана духьаларча гIулакхашца лоаттабеча къовсаме доккха декхар тIадож общественноста, хIаьта ширача замах юхедиса во гIулакхаш дIадахара бола общественноста лоархIам шерагара шерага лакх а лургба.

Общественносто доккха дакъа лоац хIанз общественни порядок лораяра. Общественни порядок лораеш йола эггара дукхагIа нах чубоагIа организацеш я шоай лоIамера халкъа дружинаш. Дукха нах вIашагIбетталуча моттигашка чIоагIа порядкашка хьожаш а, хулиганашта мукъа ца луш а я уж дружинаш. Коммунистически вахара бокъонаш сийлахь лоаттаеш, наха коммунистически оамалаш Iомаеш дукха балхаш ду предприятешка, колхозашка, улицай комитеташка хьаяьча новкъостлен судаша.

Цхьабакъда, порядок лораяра хьакъехьара цхьайола функцеш общественностага дIаяларца вIалла а кIезиглуш бац порядок телхаерашцеи зуламашцеи лоаттабеча къовсамера паччахьалкхен Iаьдала лоархIам.

Зуламаш гучалелхаш мел йолча хана, белгалдаьккхад КПСС Программа тIа, обществана кхераме дола зуламаш деча наха, социалистически вахара бокъонаш телхаераштa, хьаьнала къахьега ца ловш бараштa чIоаггIа наказанеш йинза яргьяц. Дуккха а дукхагIа болча советски наха цIена леладу советски законаш, социалистически доалахье лораеш а ебаеш а ба уж.

Цхьабакъда, юкъ-юкъе нийсо луш ба, советски халкъа юкъара хьашташ теркал а ца деш, зуламаш леладеш нах а. Цудуна закон телхадеши зуламаш леладеши болча наха уголовни наказанеш ца еш Iе йиш яц паччахьалкхенга.

«Парте боккха лоархIам болаш лерхI, — аьлар Н. С. Хрущева КПСС Программах ше доклад еш, — законностьи правопорядоки кхы дIахо а чIоагIъелга, гражданий бокъонаш лораелга. Обществаси паччахьалкхенои чIоаггIа лораергья советски сага бокъо, паргIато, сий...»

Къаьстта кхераме дола зуламаш дарах бирса наказанеш елга, цу даькъе вер а долаш, оттадеча хана Советски пачча-хьалкхено де лерхIаш хиннар да, общественни порядкаш эгIазлонна, эхь дайна телхаераштa — хоадам боллаш наказани елга а, хIаьта ишттa бирса наказани ергхиларца кхерам а тесса, общества къаьстта кхераме дола гIулакхаш леладеча цхьаццаболча наха де тарлургдола зуламаш юхатохилга а.

Къаьстта доккхийча боарамащца социалистически доалахье лечкъаяьраштa, фальшиви ахчаш даьрашта, бокъонца долча ахчашта меттел уж дIаахийтараштa, уж санна кхыдола къаьстта кхераме зуламаш даьраштa беш бола уголовни бехк чIоагIбеш дуккха а законаш тIаийцад вай мехка укх тIеххьарча хана. Нах баха ца буташи обществана эхь дола хIамаш деши бола зуламхой ла советски наьха безам ца хилар бахьан долаш да уж законаш арадахар.

Общественни порядоки гражданий бокъонаши лораяра даькъера лоархIамера декхараш кхоачашдеча милице болхлойи халкъа дружинникайи вахара, унахцIенонна, сина кхерам тIатувсаш йола зуламаш дуи кхыйолеи обществана духьалара элементаш чIоагIагIа бехктокхаме озара, общественностана чIоагIа дезаш из хиларах, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо закон арадаьккхад, законах бола болх беча милице болхлоштеи халкъа дружинникаштеи духьале яьча наха низкъалагIа наказанеш ергйолаш. Общественни порядок лораяра даькъера шоай декхараш кхоачашдеча хана милице болхлочун е халкъа дружинника законах йола распоряжени кхоачашъеца тугаш духьале ярах халкъа судахочун соцамах, шин кIира чувалла, е бетта тоавалара балхаш де суд ю, е ши тума гIод тох цу кердача законах.

Цу Указах оттадаьд, общественни порядок лораеш болча хана милице болхло е халкъа дружинник сий доацача ваккха гIортарах а бехктокхаме озилга.

Милице болхлочо е халкъа дружинника общественни порядок лораяра деча гIулакхашца е общественни балхаца дувзаденна, царех саг ве гIортарах пхе шерагара пхийтта шерага кхаччалца чувалла суд ю, хIаьта даь хатар доккхача зуламе дале — ве суд ю.

Паччахьалкхенна къаьстта кхераме гIулакх да кхааш ийделга. Капитализмо вай обществана юхейита эггара бIехагIа, зуламегIа йола тIехьале я из. Из ийрча гIулакх вIалла а ла йиш йолаш дац шерра коммунизм хьалъеш йоаллача советски паччахьалкхен чу. Цхьаккха тайпа а кхаа лулгаэцилга ца хилийтара мел эша хьалаш долаш да вай паччахьалкхени общественнии строе.

Из къаьстта кхераме зулам хиларах, кхааш ийдарах беш бола уголовни бехктокхам чIоагIагIа хилийтар духьа «Кхаа эцарах чIоагIагIа уголовни бехктокхаме озарах» яха закон тIаийцад СССР Лакхехьарча Совета Президиумо. ГIулакхерча саго ше е юкъе веллача сагага гIоалла мичча тайпара ийца а, кхаа луш волчунна долча гIулакха лаьрхIа, шийгарча гIулакхах пайда а эцаш, моллагIа де дезаш а де тарлуш хинна хIама кхоачашдарах е кхоачаш ца деш дитарах кхаа эцарах кхаь шерагара итт шерага кхаччалца чувалла суд ю, боахам хьа а боаккхаш. Кхаа ийцача бехктокхамерча сага, е из дуккхаза а ийбаьча сага, кхаа баккха гIерташ гIулакхаш леладаьчоа бархI шерагара пхийтта шерага кхаччалца чувалла суд ю, боахам хьа а боаккхаш, хIаьта чувалла яь суд текха ваьнначул тIехьагIа шин шерагара пхе шерага кхаччалца Iо а вохьийташ. Ишттa бехктокхаме оз кхаа балара-эцара юкъелаьттар а кхаа беннар а.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо укх шера 15-ча феврале тIаийцад «НизагIа саг лелаярах чIоагIагIа уголовни бехктокхаме озарах» яха Указ. Дуккхача наха е къаьстта кхераме волча рецидивиста, е цунах къаьстта доккха зулам доалаш низагIа саг лелайича, хIаьта ишттa кхенза йола кхалсаг низагIа лелайича бархI шерагара пхийтта шерага кхаччалца чувалла, е ве суд ю.

Социалистически бокъоний порядок чIоагIъяр, социалистически законаш телха ца деш нийса чакхдахар — социалистически демократи дегIайоалаяра, сага сий лакхдара, советски кхалнаьха бокъонаш кхы дIахо а дегIайоалаяра эша лоархIамера хIама да. Цудухьа уж бокъонаш телхае гIертараш юхабетта а лирагIча бехктокхаме увза а беза. «Советски законий сий дергдолаш Iомабе беза нах, — аьлар КПСС XXII съезде нов. Н. С. Хрущева. — Бизза пайда эца беза закона низах а общественни воздействе низах а».

М. КУЗНЕЦОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда председатель.

IV-гIа РЕСПУБЛИКАНСКИ СМОТР

ДегIаух халкъа таланташ

Самардийнахьа IV-гIа республикански смотр дIайолайир Наьсарен района художественни самодеятельноста коллективаша. Вахара таханарча деношца бувзам болаш а, хIаьта идейни чулоацам кIоарга болаш а яр дукхагIча даькъе наьсархой репертуар. Района художественни самодеятельноста юкъе дукха ба йоккха талант йолаш, искусство дукха езаш а бола кагирхой. Безаме тIаийцар уж гулбеннараша. Дуккхача хана денз самодеятельносте дакъа лоацаш ва Торшхоев. Къаьстта белгалваьлар из укх шера. Аккордеонаца лекхар цо ше яьккха «Маьлха зIанараш» яха вальс. Безаме, ший тайпара мукъам болаш яр вальс. Музыка дика кхетаеш, кIаьда оаз южийташ дика лекхар Торшхоева аккордеон илли оалараштa тIехьа локхача хана а.

Чулоацам кIоарга кхетабеш, дег чура йоагIача оазаца дика дийшар хьехархочо Метревеле В. Маяковске язъяьча «В. И. Ленин» яхача поэмацара дакъа. Тайп-тайпарча жанрашца (илли оалаш, халхайоалаш, сатирически частушкаш локхаш) ший говзал дика гойтар медицински училища Наьсаререча филиала дешархочо Могушковас. Безаме аьлар композитора Агабабова яздаь «Лоаман наькъашка гIолла» яха илли дукха ха йоаццаш самодеятельносте дакъа лоацаш волча Богатырева. Халкъа мукъам кхетабеш аьлар «Го баьккха лоам ба» яха илли Наьсаререча барзкъаш тегача фабрикерча мехкараша.

Самодеятельноста юкъе ба ший тайпара сурт оттадеш кадай халхабувлаш, йоккха халхара говзал йоаллаш а бола кагий нах. Цхьабакъда, Наьсарен района художественни самодеятельноста юкъе кхоачамбоацараш дукха дар. Укх шера ледара кийчо яьй района культура болхлоша IV-ча республикански смотрана. Репертуар йоккха яц. Ерригача районе дика хор вIашагIйолла карагIдаьннадац. Геттара дукха номераш яр репертуара юкъе шаьръянза, тIехьарча деношка мара кийчъе ца йолаяьлга хьагуш. Дуккхача наха деш долча халхараштa юкъе цхьадола кхоачамбоацараш дар юкъера дIадаха геттара атта долаш. Цу гIулакха а вIалла терко яьяц.

Чулоацам дика болаш, моттигерча вахарца бувзам болаш, района маякаш хестаеш кхетамца язъяь яр района культура ЦIен самодеятельносте дакъа лоацаш болчар оттаяь агитобозрени. Цхьабакъда, цу юкъе а кхоачамбоацараш дукха дар. ДукхагIа йола моттигаш шаьръянза яр. агитбригада сцена а тIехь тоаянза яр.

Наьсарен районе геттара дика самодеятельность вIашагIйолла шортта торонаш я. Цига халкъа театр да, йоккха говзал йолаш бола дуккха культура болхлой ба. Цхьабакъда, шоай торонех бизза пайда ийцабац наьсархоша, шоашта хьалхашка латта сийлен гIулакх кхоачашдара берригa низ тIабахийтабац района культура болхлоша.

* * *

Безаме программа яр Советски района художественни самодеятельноста коллективаша гойтар. Хьалххара номераш дIайолалушшехьа а гучадаьлар района самодеятельность республикански смотрага дика кийчъеннилга. Йоккхача хоро нохчий меттала цхьатарра оаз южийташ дика аьлар композитора Пахмутовас яздаь «Дага лоатгаде деза» яха дуккхача наха оалаш дола илли. Хоре дакъа лоацаш дуккха нохчий мехкарий бар. Бакъдар аьлча, атта хиннадац иштта дукха нохчий мехкарий хора юкъеоза, хIана аьлча тIехьабисача наха дувцача хабарашка ладувгIаш бараш хIанз а нийслу вайна юкъе. Из болх вIаштIехьбаьккхаб района отдела культурай ВЛКСМ райкомеи болхлоша цхьана. ДукхагIчар сиха кхетадаьд художественни самодеятельносте дакъа лацар сийлен гIулакх долга. Республикански смотре хоро илли аьлча, хоре дакъа лоацаш хинначар сий деш дIаьхдаь тIоараш дийттар берригача зрителаша. Комсомола райкома болхлой шоаш а ба художественни самодеятельносте дакъа лоацаш. Района самодеятельноста программа дIахьош яр ВЛКСМ райкома секретарь Астахова. Дика чакхдаьккхар цо ший гIулакх.

МоллагIча моттиге къахьегаш советски саг вале а, вахар дувцаш йола искусство дукха езаш а, цул совгIа самодеятельносте дакъа лоацаш а хул из. Таханарча вай сийрдача вахаро сийрдадаьхача дегаша дIадех безаме иллеш, кадай халхараш. Советски района «Керда вахар» яхача гаьнарча лоаман колхозе тракториталла болх беш ва Р. Гамаев. Къона тракторист берригача колхозникаша сий а деш хьинаре къахьегаш ва. Дукха еза цунна самодеятельни искусство. Балхара мукъаваьннача хана цахаддаш илли алара ший говзал лакхъеш, тайп-тайпара халхараш Iомадеш клубе хул из. Республикански смотре Р. Гамаева струнни оркестраца аьлар «Ираз доаца безам» яха гIайи халкъа илли. Цул совгIа, халхара коллектива юкъе а дика дакъа лаьцар цо.

Гаьнарча лоаман А. Шерипова цIерахча колхозе тайп-тайпарча къамех бола нах ба бахаш. Вежарий санна, цхьа барт болаш къахьегаш ба уж. Шоай къахьегам, доттагIал, иразе вахар гойтар цар сцена тIа а. Сакъердаме яр цигарча Кехински клуба коллективо аварски меттала оттаяь «Жа Iуй моттигерча доярκашца вIашагIкхетар» яха сцена.

Советски района самодеятельноста репертуара юкъе яр классически произведенеш а. А. Шерипова цIерахча школа хьехархочо Л. Дойкос аьлар Даргомыжске «16 шу» яха романси, композитора Грига яздаь Сольвейга иллии. Тоаяь оаз йолаш а музыка дика кхетаеш а я Л. Дойко.

Дика оттадаь хоза сурт долаш дар нохчий мехкарий группа даь халхар. А. Абдулазимова дика дийшар Н. Сергеева язъяьча «ЦIий чура малх» яхача поэмацара дакъа, нохчий безаме частушкаш хоза аьлар Хутаевас. Тайп-тайпара дика номераш кхы а яр Советски района самодеятельноста программа юкъе. Цхьабакъда, тайп-тайпарча жанрех йола номераш дукхагIа хургйолаш, моттигерча вахарца чIоагIагIа бувзам болаш тоае еза репертуар.

Республикански смотр ший болх дIахьош я.

А. АБУКАРОВ.

СУРТА ТIА: нохчий халхар деш ба Курчалоевски района художественни самодеятельносте дакъа лоацаш бараш.

СУРТА ТIА: (лохехьа) Надтеречни района вIашагIкхийттача хоро Даьхенах илли оал.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Москва. И. В. Курчатова цIерахча атомни энерге института «Огра» яхача установка термоядерни экспериментальни лаборатори водородни плазмана тохкам беш я. Установка новкъосталца 10 кубически метрага кхаччалца плазма йоаккх Iилмахоша. ДIахо йодача хана тохкамаш дугеттара лакхача температуре йоккха плазма чIоагIа кхотаенна хилийтар духьа.

Сурта тIа: «Огре» ионовода магнитни линзаш.

А. Батанова сурт.

ТАСС фотохроника.

ТИМУРОВЦИЙ НОВКЪА

Школа вахар гаргаозара хьакъехьа укх тIеххьарча шерашка партеи правительстваи тIаийцача лоархIамерча документаша маяххара болх вIаштIехьбаьккха Яндерча юкъерча школа коллектив дикача гIулакхашца кхаьчай семилетка диълагIча шера бIаьстанга.

Къахьегама гIулакхаш Iомадара болх дика вIаштIехьбаьккхаб школерча заведующи нов. Гандалоев волча производственни мастерске. Дешархой теркам чIоагIа тIаозаш дIахьу ший занятеш къахьегама урокаш хьехача нов. М. Ахриева.

Производственни мастерске деча балхашта юкъе дика дакъа лоац пионерски организаце, йоккхагIа йолча пионервожатега Медарова Катяга хьалхле а йолаш.

ХIанз пионераша дIахьу Ленина вIашагIъеллача пионерски организаце 40 шу дизара сийна дIадоладаь тимуровций гIулакх. Цар дакъа лоац юрт цIена хилийтар духьа деча балхашта юкъе, кхыдола балхаш деча.

Из сийлахь гIулакхаш кхоачашдара пионерашта мел эшар Iалашдеш ба школера хьехархой а.

М. МЕРЖОЕВ,
Наьсарен района Яндеререча школа хьехархо, «Сердало» газета штате йоацача культура отдела член.

ДикагIа е унахой йоакхо

Хьамсарча парте, правительства шоашта тIадилла бехктокхаме декхар дика кхоачашдеш ба советски лораш, иштта кхыбола медицина болхлой. Бакъда, таханарча денга царна юкъе нийслуш ба цамогаш болча наьха бокъонца йоакхо ца еш бола медицина болхлой. Цунна тешал отташ дар укх бетта ворхIлагIча дийнахьа Нохч-ГIалгIай республика кхайкора духьаларча диспансера коа лаьтта сурт. Укхаза Iурра денз «Армхи» санаторе шоаш дIабига машинаш яхкарга хьежаш латтар унахой. Цхьабараш кхо-диъ ди хьалха, хIаьта вожаш цу Iурра денз санаторе хила безаш бар.

Фуд-малад ха чувахачунга лораша хIанз-хIанз машинаш йоагIаргья а яхаш 11 сахьат даьлар, делкъа ха хуллаш ена хьакхаьчар зIамагIа йолчарех цхьа автобус. Ше-ше хьалхагIа ваха безам бола нах дIагонахьа баьлар, гIараш айялар, диъ ди хьалха денз тхо хьежаш дагIа йоахар цхьабараша, хIаьта шоллагIа бараш тхо а да тахан хьалдаха деза шун аьнна хьагулдаь, яхаш тIаховша гIертар. Порядок оттае цаI ца хилча варгвоацаш хилар гIулакх. ХьатIавенача лор-методиста Л. П. Балова, аьлар тахан санаторе хила безараш юхе а сайце вожаш хьалгIо, нагахьа санна вож машин IойоагIе шо а хьалгIоргда. Машин ткъаьх саг а ийца яхар.

Латкъа бахача унахошка кхайкора духьаларча диспансера йоккхагIа йолча лора Т. П. Перепелкина аьлар:

«Могаш боаца нах санаторешка дIакхувлилга тоадара санаторей болхлоша шоай машинашца шоашка уж дIакхувла декхарийла беш йола керда порядок оттаяьй укх шера унахцIенон Министерства. Цу гIулакхаца, май бетта ткъоалагIча дийнахьа «Армхи» санаторе хила путевкаш язъяьраш цу дийнахье а хьалбахийта укхаза гулбаьбар оаха. Вайна гуча тайпара цар машинаш яхкийтанзар. Тахан а шиъ яйта езача цхьа автобус мара яйтаяц. Май бетта 7-ча дийнахьа хьалбаха безараш а тIакхийтача нах дукхагIа ма хулий. ХIанз тха шоана кхы де новкъосталдац, нагахьа санна вIаштIехьдоале маьхах шо хьалдига автопаркера автобус яккха-м хьожаргья со».

Цхьабараш раьза хилар цу гIулакха, бакъда районашка кхо-диъ ди хьалха санаторе хьалбага хьабоалабаь хиннарий карара ахча кхоачаденна хиларца из вIаштIехьдаланзар. Унахой хьагулбеш а уж накъа боахаш а вола нов. Балов, е йоккхагIа йола лор нов. Перепелкина кхоана машин йоагIаргйий ховш бацар. Цудухьа шише вох-вохалуча тайпара санаторе хьалбаха дIа-юха къийстар уж. Санаторе болхлоша республика кхайкора духьаларча диспансера лорашца бувзам а болаш шоай болх ца лелабар бахьан долаш шоллагIча дийнахьа «Армхера» Iоена автобус кховиъ саг мара воацаш яьсса юха яхар.

Унахошта наькъа дукха хало а хургйоацаш дика гIулакх да унахцIено лораяра Нохч-ГIалгIай Министерства дIадоладаьр. ХIанз укхаза нийсденначоа бехке вар бехктокхаме а озаш дIахо йодача хана «Армхи» санаторе болхлошта хан-ханнахьа унахой хьалкхувларгбола гIулакх вIаштIехьдаккха деза республика унахцIено лораяра Министерства.

М. ТУМГОЕВ.

МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКИ БАЛХА ХЕТАЯЬ РАЙОНИЙ ЮКЪАРА СОВЕЩАНИ

10-ча мая Урус-Мартана района «Горец» яхача совхоза центральни усадьбе хилар Грозненски территориальни производственни совхозно-колхозни управлене совхозий болхлошта а колхозхошта а юкъе беча массово - политически балха хетаяь районий юкъара совещани. Цу совещане вIашагIкхийтта хилар КПСС райкомий идеологически болх лелабу секретараш, парте райкомий пропагандаи агитацеи отделий заведующеш, КПСС обкома парторгацара инструктораш, ВЛКСМ обкома комсорг, инспектораш-организатораш, совхозийи колхозийи парторганизацей секретараш.

Грозненски территориальни производственни совхозно - колхозни управлене совхозашкеи колхозашкеи массово - политически болх мишта латт а из тоабара фу де деза а дувцаш къамаьл дир совещане гулбеннача нахаца КПСС обкома парторга нов. Калагова. Цо къаьстта кертахдаьккхар агитколлективай болх тоабанза барг ца хилар: агитатораш эшшача дIанийсбар, уж Iомабар, цар балха тIахьожам бар, иштта кхыдараш.

Юрташкарча къахьегамхой производственни гIулакхаш дукхагIча хьале колхозашкеи совхозашкеи беча политически балхага хьежжа хургхилар белгалдаьккхар ший къамаьлаца управлене начальника нов. Илюхина. ХIанз сихха кхоачашде деза производственни декхараш къоаггадаь кертахдаьхар цо.

Шоай массово - политически балха опыт ювцаш къамаьлаш дир КПСС обкома парторгацарча инструктораша: Грозненски районера — нов. Шамсуева, Урус-Мартана районера — нов. Адсаламова, Ачхой-Мартана районера — нов. Терехова, Советски районера — нов. Окуева, КПСС Урус-Мартана райкома секретара нов. Ибриева, КПСС Грозненски райкома секретара нов. Мунаева, Ермоловски совхоза партбюро секретара нов. Гавриленко, «Красноармейский» совхоза партбюро секретара нов. Ахмаева.

Совещани чакхйоаллаш нахаца беча массово-политически балха хIанз лелае еза тайп-тайпара формаши методаши белгал а йоахаш къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Александрова.

П. ЧЕРНИКОВ,
КПСС обкома инструктор.

ЛЕРТТIА ТЕРКО Е МЕТАЛЛОЛОМ ГУЛЪЯРА

1962-ча шера 1-ча квартале паччахьалкхенна металлолом дIаялара итог яьй укх деношка Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето белгалдоаккх республика металлолом дIаялара план 101,5 процент, бос бола металл дIадалара план 105 процент кхоачашъяьлга.

Металлолом паччахьалкхенна дIалуш къаьстта доккхий толамаш даьхад цхьайолча районаша. Октябрьски районо план кхоачашъяьй 112 процент, Ленински — 107 процент, Грозненски — 105,1 процент, Заводской — 104,2 процент, Наьсарен — 104,3 процент, Наурски — 105,8 процент, МагIалбика — 102,8 процент.

Металлолом дIаялара план тIеххкхоачашъярах Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совето дIа-юха тела ЦIе байракх еннай Октябрьски района, хIаьта ахчан совгIаташ деннад Октябрьски райисполкома председатела Асхабалиева, Заводской райисполкома председатела Романова, Ленински райисполкома председатела заместитела Маркосова, Грозненски райисполкома председатела заместитела Азамова, Наурски райисполкома председатела Савина, кхыбараштa а.

Металлолом гулъяра план кхоачашъяра чIоагIа новкъостал даьд республикерча школай дешархоша, пионераша, комсомольцаша. Духхьала март беттеи апрель бетта 20 дийнахьеи дукха металлолом гулъяьй Грозненски районерча дешархоша. Заданех 98 тонн гулъе езача 160 тонн гулъяьй цар. Иштта дика болх баьб Наурски, Заводской, Ленински, Сунженски района школаша а.

Металлически лом дIаялара план ерригача республике кхоачашъяьяле а цхьайолча райисполкомаша е еззача тайпара терко яц цу гIулакха, хIаьта план кхоачаш ца ярах бехке бац предприятей кулгалхой. Масала, Шелковской — 57,3 процент, Гудермесски — 77,9 процент, Надтеречни — 30,4 процент, Сунженски — 93,4 процент мара кхоачашъяьяц металлолом гулъяра план.

Районий кулгалхой декхарийла ба цу гIулакха чIоагIа терко е.

П. НОВОКРЕЩЕНОВ,
Нохч-ГIалгIай «Госглаввтормета» Управлене чуйоагIача производственно-заготовительни управлене диспетчер.

Укхаза кийчбу юристаш

1932 шера апреле денз болх беш я Ерригсоюзни юридически заочни институт. Цу дIадахача 30 шера 30 эзар совгIа юрист кийчваьв цо. Института Краснодарерча факультето лакхара квалификаци йола юристаш кийчбу, цар Краснодарски, Ставропольски краяшка, Къилбаседа-Кавказа автономни республикашкеи областашкеи, царца Нохч-ГIалгIай АССР а йолаш, болх бергболаш. ХIанз укхаза дешаш ши эзар гаргга студент-заочник ва. 1958-ча шера денз дийша баьнна нах пхезза арахийцаб филиало. Шоай гIулакх дика довзаш бола бIаьш юристаш арабаьннаб цигара. Цига дийша баьннача нахах дукха нах ба Нохч-ГIалгIай республике балхаш деш.

Укх шера июнь бетта дийша йистевоал Нохч-ГIалгIай АССР-ера 13 саг. Царца ба А. Н. Арутюнов, А. А. Башилов, Б. Д. Мухиев, иштта кхыбараш а. Пхе а курсе бIаьннел совгIа студент ва цига деша вагIаш Нохч-ГIалгIай республикера.

Студенташта-заочникашта массе оагIорахьара новкъостал ду институтa хьехархоша. Юкъ-юкъе моттигашка дIа а ухаш, КПСС историх, политэкономех, уголовнии гражданскии бокъонахи процессахи, паччахьалкхен юкъарча историх, СССР бокъонех, иштта кхыча предметех обзорнии установочнии лекцеш еш цар, вIашагIбетташ а къаьст-къаьста а консультацеш тел деша багIараштa, царгара зачеташи экзаменаши хьанийю, курсовии контрольнии балхашта рецензеш ю.

Укх шера заочни факультете хьаэцаргва 500 саг. Хьаэцача хана хоатташ йола экзаменаш кхаь хана хоаттаргья: 1-ча июлагара денз 15-ча июлага кхаччалца цхьаннешкеи, 16-ча июлагара денз 30-ча июлага кхаччалца шоллагIбарашкеи, 1-ча августагара 15-ча августага кхаччалца кхоалагIбарашкеи. Уж экзаменаш Краснодаре хоаттаргья.

А. МУСЕВ,
исторически Iилмай кандидат, ВЮЗИ Краснодарски факультета приемни комиссе секретарь.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Доазол дехьара

Болгари советски хьаьшашка хьежаш я

СОФИЯ, 11 май. (ТАСС). Н. С. Хрущев керте латташ йола советски партийно-правительственни делегаци Болгаре яха лаьрхIа хиларца дувзаденна, къахьегамхой Iалаьмате дукхача письмошта кепа ет газеташа.

Советски партийно-правительственни делегаци яра сийна, аз а са Юрий Гагарина цIерахча коммунистически къахьегама бригада болхлоша а шолхленца низ тIабахийта къа а хьегаш дуккха а тIеххкхоачашъю производственни план, яхаш, язду ткачиха Стефка Колевас. Тхо гIерт беза хьаьший сий долаш тIаэца а цунца советски халкъ тхоашта чIоаггIа дезалга дIахайта а. Болгарски халкъа веза доттагIа Н. С. Хрущев тхойцига хьоашалгIа воагIаргхиларо чIоаггIа гIаддигад тхо.

Советски халкъа викалаш Болгаре бахкар Iалаьмате бокkха лоархIам болаш гIулакх да яхаш белгалдоах академика Сава Гановске. Тха халкъ а цун интеллигенци а чIоаггIа дег чура гIадъяха я шо тханцига доагIаргхиларах, дукха деза хьаьший, деза доттагIий, тха вежарий, яхаш язду цо. ЧIоаггIа тешаме а цIаккха дохаргдоацаш доттагIал долаш а вай хилар дIахойташ цIенача дег чура шун кулг лаца безам ба тха.

«Отечествен фронт» яхача газето язду: Болгарски халкъо дег чура моаршал а луш тIаэцаргба иразага бода никъ тхога хьахьокхаш бола вежарех долча советски халкъа, низ болча советски мехка кулгалхой. Социалистически Болгаре тешамера доттагIа, машари мехкаш машаре дахари бахьан долаш къаьд ца луш къовсам лоаттабеш вола Н. С. Хрущев тха мехка из дIа мел кхаьчача моттиге дIайхача моаршалца тIаэцаргва.

Алжирера оасовций къизал

ПАРИЖ, 11 май. (ТАСС). Селхан ОАС бандиташа адамий хьисапе йоаца шоай оакхарий къизал хьахьекхай Алжира эггара йоккхагIа йолча шин городе — Алжиреи Оранеи. Комендантски сахьат дIадаьнначул тIехьагIа, фашистски бандиташа къиза довнаш даьд европейски квартале гIолла дIайий хьайи ухача Iарбашта, хIаьта оасовцаш лийтараштa юкъе нонагIа дараш бераш, кхалнахи боккхий нахи ба. Делкъа ха хулача хана вийна 22-и човнаш яь 17-теи саг вар.

ЭгIазло дегIайоагIа

РАБАТ, 10 май. (ТАСС). ОАС-а юкъерча фашисташа леладеча варварски гIулакхашта шоаш чIоагIа раьза ца хилар дIахойт алжире бахача Iарбаша.

МАП агентства хоамбу, оасовцаша деча зуламашта духьал протест еш, Сиди-Бель-Аббеси Сен-Дени-Дюсиги яхача городашкарча алжирски базархоша забастовка йолаяьй, яхаш. Фашистски провокацешта духьал протест еш болх сацийтар Мостаганеме порта болхлоша а. Алжирски къахьегамхоша забастовкаш дIакхайкайир Сайда, Тиарэ, Тлемсен яхача департаменташка а.

Цхьан дийнахьа кхозза вIаштIехьдаланзар

НЬЮ-ЙОРК, 10 май. (ТАСС). Американски информационни агентства беча хоамах, селхан ракеташ урагIъяхийта еннача США кхозза из вIаштIехьдаланзар. Хи кIал гIолла лелача лодка тIара «Паларис» яха ракета урагIъяхийта енна хиннай тIемафорда флот, цхьабакъда гIаьтта йодача ханна иккхай ракета. 6-ча мае, Тихи океанерча Рождества яхача острова районе ядерни экккхам бара пайда ийцачул дикагIа эргаяьккха тоаьча ракета модель яр из яхаш белгалдоах ЮПИ яхача агентства корреспондента.

США эскаро урагIаяхийтар «Першинги» «Ника-Зевси» яха ракеташ. «Першинг» яха ракета шийна лаьрхIача новкъара ялара урагIайоддача экккхийтай. Ракета «Ника-Зевс», экккхийта еце а, иштта шийна лаьрхIа хиннача новкъара яьннай, цун кхоалагIа дола лагIа графиках лаьрххIача хана болх бе ца доладалар бахьан долаш.

Забастовочни къовсам чIоагIлуш латт

ПАРИЖ, 10 май. (ТАСС). «КIоаргга социальни кризис хила йолалуча хана чу кхаьчадхьогI вай!» — яхаш сатембайна хаттар ду тахан «Париж-Жур» яхача буржуазни газето, ерригa Франци забастовкай талгIенаша хIанз хьалйизарах ший читателашка хоам а беш.

Алапи тIатохар дIа а дехаш, страховой учрежденешкарча гIулакхерча наха селхан яьча лоаццача забастовкашта юкъе дакъа лаьцар 20 эзар саго. Французски столица — Венсенни Нейи яхача йоккхача промышленни районашта юкъе лелача метро центральни лине поездаша Iуйрийна цаIи ахи сахьат даьккхар болх ца беш. Кхачан продукташта хадданза мах тIабеттабалар бахьан долаш, цу линерча поездай начальникаша дIадех алапи лакхделга.

Тайп-тайпарча профсоюзни организацеша тIахьехарца, тахан ерригача Франце чакхдоах паччахьалкхен гIулакхерча наьхеи почтовикийи бокъонаш яхара хетадаь къаман ди.

Спутник орбита тIа яьннаяц

НЬЮ-ЙОРК, 10 май. (ТАСС). Американски информационни агентства беча хоамах, нийсагIа дола дунен карта оттадара гIо де лаьрхIа искусственни спутник, шийна тIа сигнальни лампаш а латташ, Лаьттана гонахьарча орбита тIа яккха енна хиннай США. Из урагIаяхийта дукха ха ялалехьа хьакхайкадир лаьрхIар кхоачаш ца хилар — «Тор-эйблстар» яха спутник орбита тIа яланзар цун шоллагIа лагIа талхар бахьан долаш.

СЕРДАЛО

4-гIа оагI, 13 май, 1962 шу.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал—**«Коварство и любовь»**. Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Залив страстей»**. Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Степан Кальчугин»**—(берий сеанс). Долалу: 9, 11, **«Тихий Дон»** (3-гIа сери). Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Старик Хаттабыч»**—(берий сеанс). Долалу: 9.30, 11.30, **«Над Тиссой»**. Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

«Родина» яхача кинотеатре

«Месть». Долалу: 9, 1, 5, 9.

«Коварство и любовь». Долалу: 11, 3, 7; **«Их труд — подвиг** (дIаьхдаь сеанс). Долалу: 9.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15, **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шера 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революцин проспект, 20/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 20/3.

СФ03085. Заказ № 2719